ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ГАЗЕТАСИ

ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1996 йил 1 ноябрь
ЖУМА
№ 84 (5.756)
сотувда эркин нархда

МУАССИСЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» УЮШМАСИ

ЯНГИЧА ФИКРЛАШ ВА ИШЛАШ — ДАВР ТАЛАБИ

Илгари хабар қилинганидек, 28 октябрь куни халқ депутатлари Сирдарё вилоят кенгаши сессияси бўлиб ўтди. Сессияда мазкур вилоятдан сайланган Олий Мажлис депутатлари, туман ҳокимлари, бир қанча вазирлик, республика идора ва ташкилотлари раҳбарлари иштирок этди.

Республика Президенти Ислом Каримов сессияда нутқ сўзлаб, Сирдарё вилоятидаги бугунги ижтимоий-иқтисодий вазиятни теран таҳлил қилди. Мавжуд имкониятларга қарамай, халқ хўжалигининг кўп соҳаларида қолоқликка йўл қўйилаётганига эътиборни қаратди.

Мамлакатимизда ижтимоий-сиёсий барқарорлик ва тинчлик шароитида ислоҳотлар, янгиланиш, тараққиёт дастурларимизни жорий этиш бўйича амалга оширилаётган ишлар барчангизга маълум, деди Президент. Ютуқларимизни биздан ҳеч ким тортиб ололмайди. Лекин бугунги ҳаётимизни ислоҳ этишда, биз, аввало, фойдаланилмаётган имкониятлар, ишга солинмаган омиллар, йўл қўйилаётган камчилик ва нуқсонлар, тараққиётимизга тўсиқ бўлиб турган муаммолар ҳақида кўпроқ гапиришимиз, уларни бартараф этиб, керакли сабоқлар чиқаришимиз лозим.

Шу маънода Сирдарё вилояти мамлакат халқ хўжалигида катта ўрин тутади. Бу воҳа улкан ишлаб чиқариш имкониятларига, бой деҳқончилик ресурсларига, саноат ва қурилишнинг улкан тажрибасига эга.

Ўзбекистонда ишлаб чиқариладиган электр қувватининг қарийб учдан бир қисмини етказиб берувчи Сирдарё ГРЭСи, Гулистон ёғ-экстракт заводи, қурилиш ашёлари корхоналари, пахта тозалаш заводлари ва бошқа бир қанча саноат корхоналари борки, улар мамлакат иқтисодий ривожини таъминлашда вилоят муҳим аҳамиятга эга эканини кўрсатади.

Бу йил Мирзачўлни ўзлаштиришнинг 40 йиллиги нишонланди. **Қирқ йил тарих учун ҳеч нарса эмас. Бироқ инсон куч-қудрати, ақл-идроки, яратувчилик салоҳияти тарихда абадий ном қолдириши мумкинлигини кўрсатиш учун етарли муддат. Буни мана шу табаррук заминда меҳнаткаш халқ, фидойи инсонлар амалга оширган ишлар мисолида кўриш мумкин.**

Шу заминда меҳнат фаолиятини бошлаган, деҳқончилик тажрибаларини бойитган, қўриқ ернинг ўзига хос деҳқончилик мактабини вужудга келтирган номдор кишилар воҳа шон-шавкатини кўтаришган, ўзбек деҳқонининг тадбиркорлигини, беқиёс куч-қудратини намойиш этишган. Лекин бугунги вазият сизлар билан юзма-юз туриб, бу ерда бўлаётган ишлар, ривожланишга тўсиқ бўлиб турган муаммолар, ҳаётимизга халақит бераётган нуқсонлар ҳақида очиқ-ойдин фикрлашиб, зарур чора-тадбирлар кўришни тақозо этмоқда, деди Ислом Каримов.

Қишлоқ хўжалиги, деҳқончилик соҳаси муаммолари ҳақида тўхталадиган бўлсак, шуни таъкидлаш керакки, бу соҳада амалга оширилаётган ишлар кўнгилдагидек эмас! Тармоқда туб ислоҳотларнинг амалга оширилиши талабга жавоб бермайди. Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш топшириқлари сурункасига бажарилмаяпти. Энди бу масалага жиддийроқ қараш, уни ҳар томонлама таҳлил этиш ва тегишли хулосалар чиқариш пайти келди.

Пахтачилик соҳасида вилоятда **1992 йилдан буён режалар бажарилмаяпти. Кейинги 3 йилда 213 минг тонна пахта кам етиштирилди.** Ёки бошқача қилиб айтганда, охирги уч йилда салкам бир йиллик пахта етказиб берилмади. Буни қандай баҳолаш мумкин?

Меҳнатга муносабатнинг ёмонлиги, иш тўғри ташкил этилмагани, бошқарув тизимининг қониқарсизлиги, ташаббус йўқлиги бунга асосий сабаб бўлмоқда.

Юртбошимиз вилоятнинг ўрта ва қуйи раҳбар ходимлари кўпинча ўз шахсий ташвишлари ва шахсий манфаатларини ўйлашдан нари ўтмаётганлигини алоҳида таъкидлади.

Табиийки, нега аҳвол шу даражага бориб етди?, деган савол туғилади. Бунга жавоб битта: сабаб вилоятнинг энг юқори мартабали раҳбарларининг ташкилотчилик савияси пастлигида, қўл остида ишлаётган раҳбарларни бошқариш, уларнинг бошини қовуштиришда заифлик қилаётгани, бепарволик ва масъулиятсизлигида деб биламан, деди давлатимиз раҳбари.

Ишга ана шундай ёндашувнинг сабаби ўлароқ, Мирзаобод, Меҳнатобод, Сирдарё, Ш. Рашидов туманлари республикада энг қолоқ ўринларга тушиб қолди. Бу ерларда ҳокимлик курсисида, хўжалик раҳбарлигида ўтирганлар нима билан шуғулланишяпти? Халқ ва давлат ишончи, эл-юрт олдидаги бурч ва масъулият қани?

Ёки пахта йиғим-терими мавсуми якунланаётган айни шу кунларда Мирзаобод туманидаги Дўстлик, Тошкент, Беруний, Улуғбек номли хўжаликлар, Меҳнатобод туманидаги А. Тоиров номли, Ш. Рашидов туманидаги Бўстон, Темур Малик номли, Сайхунобод туманидаги «Янгиобод» хўжаликлари эндигина йиллик топшириқнинг атиги 15-20 фоизини бажарганини қандай тушуниш мумкин? Шароф Рашидов тумани ҳокими И. Ибодуллаев ўтган йилги камчиликлардан тўғри хулоса чиқара олмади. У раҳбарлик қилаётган энг йирик туман кейинги йилларда барча соҳаларда қолоқ бўлиб қолди. **Туманда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми деярли икки баробар пасайиб кетди.** Саноат, қурилиш ривожланмаяпти. Маънавият соҳасида деярли иш қилинмаяпти.

Вилоятнинг бошқа туман ва хўжаликларида ҳам аҳвол яхши эмас. **Ўтган йили 29 та хўжалик ёки жами хўжаликларнинг учдан бири 248 миллион сўм зарар кўрди.** Бу аҳволда ишчиларга нима ҳисобидан иш ҳақи тўланяпти — буни тушуниш қийин.

Биз ер — бебаҳо бойлик, деймиз. Вилоят деҳқонлари, соҳибкору боғбонлари, бу ҳаётий ҳақиқатни яхши билишади. Ҳамма гап маҳаллий раҳбарларнинг ишни қандай ташкил этишида қолган.

Эътибор беринг: **кейинги 3 йил ичида шўрланган ерлар майдони 55 минг гектар кўпайди.** Ўта кучли шўрланган майдонлар миқдори 2 марта ортди. Бу нима деган гап? Ўз илдизига болта уриш, ўз ризқини қийиш эмасми?!

Вилоятдаги иқтисодий заиф хўжаликларга ҳукумат қарори билан йил бошида ички ариқ, зовур ва коллектор-дренаж тармоқларини тозалаш ҳамда уларни тузатиш учун давлат ҳисобидан 60 миллион сўм маблағ ажратилган эди. Бугунги кунга келиб, ана шу маблағнинг эндигина ярми ўзлаштирилган, холос. Бундай аҳволни қандай тушуниш мумкин?

Қатъий интизом, юксак талабчанлик, ишда аниқ маромни таъминлаш, қайси тоифада бўлмасин, ҳар бир раҳбарнинг энг муҳим фазилати бўлмоғи керак! Акс ҳолда раҳбар ўзига ишонч билдирган халқни қийин аҳволга солиб қўйиши, мамлакат ривожига тўғаноқ бўлиши ҳеч гап эмас, дея таъкидлади давлатимиз раҳбари.

Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларнинг муваффақияти, мулкка эгалик ҳиссини кучайтириш билан боғлиқ. Худди шу мақсадда давлат хўжаликлари жамоа, ширкат, деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмаларига айлантирилди. Бироқ бу ўзгаришлар ҳам вилоятда кутилган самараларни бермаяпти.

Бунинг сабабларидан бири — хўжалик раҳбарларининг ўзи ислоҳотлар моҳиятини тўла тушуниб етмаганидадир. Уларнинг ишни қандай ташкил қилиш, мулкчиликни ривожлантириш ва унинг асосида одамлар манфаатдорлигини ошириш тамойилларини англаб етмаётгани, аксарияти манфаатпарастлик гирдобига тушиб қолгани кишини ранжитади.

Кейинги йилларда техникани сақлаш, таъмирлаш ва ишлатиш борасидаги ишлар ҳам талабга жавоб бермайди. Шу йил 1 октябргача **вилоятдаги умумий трактор паркларининг тайёргарлиги 69 фоиз, шундан ҳайдов тракторлариники 47 фоиз, пахта териш машиналариники 66 фоиз бўлган, холос.**

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Қ.Ғ.Обидовни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари этиб тайинлаш тўғрисида

Қобилжон Ғофурович Обидов Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1996 йил 29 октябрь.

МАРРАГА ЕТГАНЛАР

Ғиждувон тумани пахтакорлари Бухоро вилоятида биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик топшириғини бажарди. Қабул пунктларига 41 минг 550 тонна «оқ олтин» топширилди. Ҳосилдорлик ўртача 36 центнерни ташкил этди. Пахтакорлар яна 2,5 минг тонна хом ашё етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

* * *

Андижон вилояти Пахтаобод тумани деҳқонлари 24 минг тонналик хирмон уйиб, пахта тайёрлаш йиллик топшириғини бажарди. Гектар бошига ўртача 29 центнердан ҳосил кўтарилди. Йиғим-терим давом этмоқда.

* * *

Асосан узумчиликка иқтисослашган Олтинсой туманида пахтачилик ҳам етакчи тармоқлардан биридир. Туман пахтакорлари қабул пунктларига 12,5 минг тонна оқ олтин топшириб маррага эришдилар. Ҳосилдорлик ўртача 33 центнерни ташкил этди.

(ЎзА).

ТАШАББУСКОРЛИК, ЯНГИЛИККА ОШНОЛИК — ҒОЛИБЛИК АНВАРИ

ҚАҲРАМОН ЗАФАРИ

Тошлоқ туманидаги Холматжон Марозиқов номли жамоа хўжалигининг Ўзбекистон Қаҳрамони Комилжон Мамажонов бошлиқ 13-бригада жамоаси ҳар йилгидек бу йил ҳам мардона меҳнат қилишди. Миришкорлар мавжуд майдонлардаги ғўзаларни меҳр ва қалб ардоғи билан парваришлашди. Мўл ҳосил етиштириш иштиёқида маҳаллий ва минерал ўғитлардан ҳамда сувдан оқилона фойдаланишди. Самарали меҳнат эса ўз натижасини кўрсатди. Шу кунгача гектаридан 32,5 центнердан ҳосил кўтаришга муваффақ бўлишди.

Ютуқни таъминлашга механизатор Рустамжон Турдиев, ҳар бири 5-6 тоннадан пахта терган Қаноатхон Шоматова, Насиба Худоёрова, Ҳамида Эргашева, Турсуной Отабекова каби ўнлаб чеварлар салмоқли ҳисса қўшдилар.

Бригада жамоаси ҳосилдорликни камида 45 центнерга етказишмоқчи: Бу эзгу ният, ижобат бўлсин.

ОЛДИНГИ САФДА

Фурқат туманидаги «Дўстлик» бўрдоқичилик корхонаси жамоаси ҳар гектар ердан 28,1 центнердан оқ олтин йиғиб олиб, йиллик режани муддатидан илгари адо этди. Давлатга 465 тонна қимматбаҳо хом ашё сотилди. Бу ютуққа ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил кўтарган Даврон Бўронов, Ғафур Ғуломов, Зокир Толипов каби пешқадам бригадаларнинг теримчилари муносиб ҳисса қўшдилар. Корхона жамоаси яна 200 тонна пахта топшириб, ҳосилдорликни 40 центнердан оширишга азму қарор қилди.

* * *

Шу тумандаги «Меҳнатобод» ширкатига қарашли Қодирали Холматов бошлиқ 6-бригада миришкорлари 90 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил кўтариб, йиллик режани уддаладилар. Улар гектаридан яна 5 центнердан ҳосил олиш учун курашишмоқда.

Раҳимжон МЕЛИБОЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

СУВОРИЙЛАР ҒАЙРАТИ

Усмон Юсупов туманидаги «Миришкор» жамоа хўжалиги деҳқонлари Амир Темур йилида 2840 гектар майдонда мўл ҳосил етиштиришди.

Эрта эккан эрта ўрар деганларидек, хўжалик заршунослари вилоятда биринчи бўлиб режадаги 7320 ўрнига 8500 тонналик хирмон уйишиб, зафар қучганларига бир неча кундан ошди.

— Ҳали ҳосил кўп, ғайратимиз эса шунга яраша, — дейди жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Шодмонқул Чориқулов.—Теримчиларимиздан Муҳаббат Намозова,Очилой Равшанова,Шарофат Ҳамроева, Соня Худойқулова ва бошқалар хирмонга 10 тоннадан дур-жавоҳир туриб тўкишди. Абдураҳмон Қурбонов, Ғани Ёмғиров, Бахтиёр Расулов, Файзи Қораев ва Баҳодир Бекназаровлар суворийларга хос ғайрат-шижоат кўрсатишди. Уларнинг ҳар бири бункерлардан тўккан «оқ олтин»и эса 160 тоннадан ошди.

Файзулла ЭШҚУЛОВ.

ҲАШАРЧИЛАР ҲИММАТИ

Айни кунларда барчанинг диққат-эътибори пешона тери эвазига етиштирилган ҳосилни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олишга қаратилган. Косонсой тиббиёт билим юрти жамоаси ҳам бу ишдан четда қолмадилар. Улар бир неча кундирки, Мингбулоқ туманидаги «Гигант» жамоа хўжалиги далаларида жавлон уришаяпти. Талабалардан И. Аҳмедов, А. Ирисбоев, И. Раҳимов бошлиқ бўлган гуруҳлар хўжалик хирмонини юксалишига ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар. 100 дан зиёд талаба жамоа аъзолари қатори теримда фаол иштирок этаяпти.

Меҳнат баҳсида М. Омонбобоева, З. Долимова, З. Ҳамроқулова, Д. Каримова, Х. Мамадалиева, М. Ғозиевалар барчага ўрнак бўлишмоқда. Уларнинг ҳар бири кунига 70-80 килограммдан оқ олтин тераяптилар. Шу кунгача талабалар яратган хирмон 40 тоннага етди.

Ҳашарчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун шароит мавжуд. Терилган пахтага ҳар беш кунда ҳисоб-китоб қилиниб, иш ҳақи бериляпти.

Т. ТОШПЎЛАТОВ.

Хирмонга барака

РЕСПУБЛИКА ВИЛОЯТЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1996 ЙИЛ 31 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Вилоятлар	бир кунда	мавсум бошидан
Андижон	0,58	99,78
Хоразм	0,71	91,72
Сурхондарё	0,75	87,96
Бухоро	0,52	85,68
Қашқадарё	0,62	85,67
Тошкент	1,12	82,91
Самарқанд	0,75	82,08
Навоий	0,51	81,17
Наманган	0,86	76,94
Фарғона	0,56	74,36
Қорақалпоғистон Республикаси	0,52	58,80
Сирдарё	0,48	54,70
Жиззах	0,50	51,92
Республика бўйича	0,65	78,43
1995 йилда	0,49	94,78

ЖУМЛАДАН ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА

(тонна ҳисобида)

Сурхондарё	532	40222
Қашқадарё	162	15279
Республика бўйича	694	55501
1995 йилда	554	62270

МАВСУМ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Мусобақалашиб меҳнат қилиш қувончли натижаларга олиб келади. Буни яхши билган Андижон вилояти пахтакорлари теримнинг дастлабки кунлариданоқ ишни ўзаро мусобақа асосида ташкил этдилар.

СУРАТЛАРДА: Андижон туманидаги А. Исмоилов номли жамоа хўжалигининг илғор бригада бошлиғи Маҳамаджон Ниёзов ва Жалолқудуқ туманидаги «Пахтакор» жамоа хўжалигининг пешқадам теримчиси Ҳайитхон Қаҳҳоровалар.

Х. АРАББОЕВ олган суратлар.

КАРВОНБОШИЛИК ШАРАФИ ВА МАСЪУЛИЯТИ

Д. ЭРАЛИЕВ,
Андижон вилояти деҳқончилик-саноат уюшмасининг раиси

АНДИЖОН деҳқончилигида иқтисодий ислоҳотлар талабидан келиб чиққан ҳолда туб ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Уларнинг мазмун-моҳияти, мағзи битта: аҳолининг зичлиги юқори, экин майдонлари оз шароитда ҳосилдорликни оширишдир. Деҳқонлар, мутахассислар, хўжалик раҳбарлари ўртага қўйилаётган бу вазифанинг нақадар ҳаётий зарурат эканлигини силқидилдан ҳис этаётганликлари муҳимдир.

Деҳқончиликда пахта ва доннинг ўзаро узвий йўналиши қарор топа бошлади. Ғалла мустақиллигини таъминлаш юзасидан давлатимиз раҳбари ҳамда ҳукуматимиз кўраётган чораларга амалий иш билан жавоб бераётган деҳқонларимиз ўзларига топширилган вазифага масъулият билан ёндошмоқдалар. Бу янги йўналишда асосий эътибор ҳосилдорликни оширишга қаратиляпти. Ўтган тўрт йилда ҳар гектар ердан олинган ҳосил миқдори 34 центнердан 51 центнерга етказилди. Юзлаб ижарачилар, ўнлаб хўжаликлар, туманлар аллақачон 50-60 центнерлик маррадан ўзиб кетдилар.

Бу муваффақиятнинг сири шундаки, биз аввало сара уруғ тайёрлашга урғу бердик. Натижада ғаллачиликда ҳам кўп навликка барҳам бериш имкониятини юзага келтирдик. Ўтган кузда далаларимизда «Интенсив», «Спартанка» ва «Скифиянка» навли буғдой уруғлари экилди. 1996 йил кузида эса барча майдонларга «Скифиянка» уруғи сочилди. Келаси йилдан бошлаб буғдойнинг серҳосил «Юна» нави ҳам экилади. Бунинг учун ҳозирдан замин тайёрлаб, Краснодардан 1000 тонна уруғлик келтириб экдик. Серҳосил навни кўпайтириш ҳисобига ғалла майдонларини бошқа экинларга бўшатиб бериш асосий муддаомиздир. Шу йили ҳосилдорликни оширишни кўзда тутган ҳолда ўтган мавсумга нисбатан дон экилган майдонлар 10 минг гектарга камайтирилди.

Худди шундай интилиш пахтачиликда ҳам қувончли натижалар беряпти. 1995 йили баҳорда 70 гектардан зиёд майдонга чигит плёнка остига экилиб, синовдан муваффақиятли ўтди. Шу боис бу йил вилоятимизда 9,4 минг гектар майдонга чигит янги технологияда жойлаштирилди. Эндиликда бутун мамлакатга ёйилган «Андижон усули» яқин вақт ичида пахтачиликда жиддий ўзгаришлар қила олишини кўпчилик эътироф эта бошлади.

Йиғим-теримга қизғин киришилаётган кунларда мамлакатимиз Президентининг Андижонга ташрифи, дон ва пахта ҳосилдорлигини ошириш бўйича амалга оширилаётган янгиликлар билан батафсил танишуви эртанги кунга бўлган умидимизга умид қўшди. Юртбошимиз Избоскан туманидаги Нишонбой Жўраев номли жамоа хўжалигининг Абдуллажон Акбаров, А. Тиллабоев номли жамоа хўжалигининг Усмонжон Худойбердиев, Олтинкўл туманидаги «Намуна» жамоа хўжалигининг Асалхон Расулова, Сиёсатхон Абдуллаева, Шаҳрихон туманидаги Т. Саримсоқов номли жамоа хўжалигининг Аҳмаджон Қодиров бошлиқ бригадаларнинг деҳқонлари билан самимий мулоқотда бўлиб, пахтачиликни янги поғоналарга кўтариш учун бугунги кунда қилинаётган ишлар билан бевосита танишди. Янгиликдан одамларга, хўжаликларга келадиган иқтисодий самара ҳақида қимматли маслаҳатлар берди. Бугунги шодиёна кунда шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, биз юқорида тилга олиб ўтган бригадаларда янгилик шарофати туфайли пахта ҳосилдорлиги 52-60 центнерданга етди. Абдуллажон Акбаров ҳамда Аҳмаджон Қодиров бошлиқ бригадаларда йиғим-терим сентябрь ойидаёқ тугалланиб, ғўзапоядан тозаланган майдонларга зудлик билан ғалла экилди.

Янги технология асосида ғўза парвариш қилишнинг асосий жиҳатларидан бири — бошоқли экинларни ғўза қатор ораларига эмас, балки очиқ майдонларга экишга шароит яратиб бериши билан ҳам қимматлидир. Президентимиз Т. Саримсоқов номли жамоа хўжалигида бўлганида Меҳнат Қаҳрамони, «Олтин водий» жамоа хўжалиги дончилик бригадасининг бошлиғи Содиқжон Абдурасулов билан ғаллачилик истиқболлари ҳақида фикр алмашди. Шу суҳбатдан сўнг Президентимиз Андижонда ғаллачилик, бугун мамлакат учун зарурат бўлган уруғчилик соҳасида илғор тажриба мактаби яратишга вақт келганлигини алоҳида уқтириб ўтди.

Президентимизнинг қишлоқ меҳнаткашларига бундай оталарча ғамхўрлиги деҳқонларимизни янада изланиб ишлашга даъват қилаяпти. Вилоятда 110 минг гектар ернинг ҳар гектаридан 28,2 центнердан ҳосил олиниб, юксак хирмон яратиляпти.

Жорий йил деҳқончилиги анча инжиқ келди. Экиш мавсумида бошланган ёғин-сочин май ойининг охиригача кунора давом этиб турди. Айниқса 22 май куни бўлиб ўтган сел ва дўл Олтинкўл, Андижон, Пахтаобод туманларидаги бир қатор хўжаликларнинг экинзорларига, жумладан ғўза майдонларига жиддий талофат кўрсатди. Воқеа содир бўлган куннинг эртаси эрталаб ҳолат билан танишиш учун республика Бош вазирининг ўринбосари Р. А. Гиниятуллин билан республика қишлоқ хўжалик вазири М. Жуманиёзовлар етиб келишди. Кўплаб майдонларга қайта чигит экилди, ўрта даражада шикастланган майдонларга қўшимча ишлов бериш кучайтирилди. Фидойилик билан қилинган меҳнат бесамара кетмас экан. Ўша талофат кўрган далалар деҳқонларнинг қайноқ меҳнати туфайли мўлжалдаги ҳосилни етказолди.

Ҳар галгидек бу мавсумда ҳам вилоятда 120 фоизлик маррани эгаллаш юзасидан беллашув қизғин тус олди. Шундай беллашув туфайли Марҳамат, Избоскан, Қўрғонтепа, Шаҳрихон, Асака, Булоқбоши, Жалолқудуқ, Андижон ва Балиқчи туманларида пахта тайёрлаш режалари ортиғи билан бажарилди.

Марҳамат туманидаги «Пахтакор», Т. Мирзаев номли, Избоскан туманидаги «Чунгбоғиш», Шаҳрихон туманидаги Т. Саримсоқов номли, Қўрғонтепа туманидаги «Мамуробод», Андижон туманидаги А. Исмоилов номли жамоа хўжаликларида аллақачон 120 фоизлик марра эгалланди. 30 га яқин хўжалик ана шундай маррани эгаллаш учун кураш олиб бормоқда. Юздан ортиқ хўжаликда эса режалар бажарилиб, қўшимча равишда ҳосил териб олиняпти.

Вилоятда пахта тайёрлаш қизғин бориши билан бир қаторда кузги дала ишлари сифатли амалга ошириляпти. 70 минг гектар майдонга экилган бошоқли дон тўла ундирилиб, туплатиб олинмоқда. 23 минг гектар майдонга экилган такрорий маккажўхоридан силос тайёрлаш охирлаб қолди. Картошка, кечки сабзавот ва шоли тайёрлаш уюшқоқлик билан олиб борилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, андижонлик деҳқонлар жорий йилни ҳамма соҳада муваффақиятли якунлаш ҳаракатида. Пахтанинг мамлакатимиздаги қадри қанчалик баланд эканлигини яхши билган деҳқонларимиз бор ҳосилни йиғиб-териб олиб, Андижон хирмонини бундан ҳам баландроқ бўлиши йўлида ҳамжиҳатлик билан иш олиб бормоқдалар.

ЯНГИЧА ФИКРЛАШ ВА ИШЛАШ — ДАВР ТАЛАБИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Боз устига, бу муҳим ишда кўзбўямачиликка йўл қўйилган. Биргина мисол: Сирдарё туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги ҳисоботида 7 та пахта териш машинаси теримга тайёрлиги кўрсатилган. Текширишда биронта ҳам техника ишга шай эмаслиги аниқланди.

Техникага муносабатни шу кунларда пахтазорларда ишлаётган пахта териш машиналари сонидан ҳам билса бўлади. **Мавжуд 2200 машинанинг 40 фоиздан кўпроғи ёки 800-900 таси ишлаяпти, холос.** Уларнинг иш унуми жуда паст. Кейинги уч йилда ҳайдов ва чопиқ тракторлари 5 фоиз янгиланди, холос.

Дон етиштириш ҳажми асосан экин майдонларини кенгайтириш ҳисобига кўпайди. Ҳосилдорлик эса тобора камайиб бормоқда. Жорий йилда **гектар ҳисобига етиштирилган ғалла ҳосили 16 центнерга ҳам етмади. Ялпи ҳосил топшириқдаги 312 минг тонна ўрнига эса 165 минг тоннани ташкил этди.**

Мирзаобод, Меҳнатобод, Оқолтин, Ш. Рашидов туманларида гектаридан 11-14 центнердан дон олинди. Бундай қолоқликнинг сабабларидан бири вилоятда уруғчиликка аҳамият берилмаганлигидадир.

Ўтган йили экилган ғалла майдонларига 40 фоиз уруғлик фақат биринчи ва иккинчи нав талабларига жавоб берганлигини қандай баҳолаш мумкин, деган саволни кўндаланг қўйди Президент. Вилоят ҳокими Ғ. Ҳасановнинг шахсан топшириғи билан давлат буюртмасини бажарган хўжалик ва туманларга зуғум қилиниб, уларнинг уруғликка сақлаган сара донлари тортиб олинди.

Натижада илғор хўжаликлар бир килограмм уруғлик ғаллани 7 сўмдан сотиб, 23-28 сўмдан паст навли донни қайтадан сотиб олдилар. Бу эса, **биринчидан**, ғалла етиштирувчилар ўртасида норозиликнинг пайдо бўлишига, **иккинчидан,** кейинги йилги ҳосилнинг камайиб, навларининг бузилишига, **учинчидан**, ғалла мустақиллигига эришиш каби давлат сиёсатининг барбод бўлишига олиб келмоқда.

Ўрим-йиғим пайтида ҳосилнинг нобуд бўлишига йўл қўйилди. Вилоятда бу мавсум 74 кун давом этди. Қани, айтингчи, ўрим-йиғим қанчалик чўзилса, шунчалик талон-торожликка йўл қўйилмайдими?

Вилоятда кейинги йилларда картошка, сабзавот, полиз ва узум етиштириш ҳам кескин камайди. Ҳосилдорлик паст бўлмоқда. Ўрта ҳисобда боғ ва узумзорларнинг ҳар гектаридан 15, сабзавотлардан 70, полиз маҳсулотларидан 65, картошкадан 50 центнер ҳосил олинмоқда.

Шу йилнинг 9 ойи мобайнида жамоа, ширкат, деҳқон хўжаликларида 3,8 минг тонна сабзавот, 3,6 минг тонна полиз маҳсулотлари, 4,3 минг тонна мева ва узум етиштирилган. Шунча маҳсулотни бир хўжаликда етиштириш мумкин. Шунинг ўзиёқ вилоятда мева ва сабзавот етиштиришнинг қай аҳволда эканлигини кўрсатиб турибди.

Вилоят аҳолисига истеъмол учун бир йилга 30 минг тоннача картошка керак бўлади. Ер етарли бўлса, бошқа барча имкониятлар мавжуд бўлса, наҳотки вилоят ўз эҳтиёжини ўзи қондиролмаса?! Бу йил вилоят бўйича 150 гектар ердан 600 тонна картошка ҳосили йиғиштириб олинганини қандай изоҳлаш мумкин? 4 тонна картошкани уруғ сифатида ишлатиб, бир гектардан 4 тонна ҳосил олса, буни қандай баҳолаш мумкин?

Чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш, аҳолининг чорва маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш борасида жиддий нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Жорий йилда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан сут ва гўшт етиштириш 4 фоиз камайди. Қорамоллар, шунингдек, сигирлар, қўй ва эчкилар бош сони камайтириб юборилди.

Ачинарлиси шундаки, нуқсонлардан тегишли хулосалар чиқарилмаяпти, аксинча, бепарволик ва уқувсизлик натижасида муаммолар тобора чуқурлашмоқда, деди Президент. Бугунги кунда бир бош шартли молга 4,4 озуқа бирлигида ем-хашак тайёрланди. Бу икки ярим ойга етади, холос.

Сессияда қишлоққа саноатни олиб кириш масаласини ҳал этиш ҳам кўнгилни хира қиладиган даражада эканлиги таъкидланди. Бу борада маҳаллий хом-ашёлардан умуман фойдаланилмаяпти. Сўнгги йилларда сабзавот, мева ва узум маҳсулотларини қайта ишловчи кичик-кичик цехлар қуришга киришилган бўлсада, улар қувватидан самарали фойдаланилаётгани йўқ.

1993 йили вилоятда 5 та қўшма корхона тузилган. Шу йилга келиб уларнинг сони 17 тага етган. Лекин фаолият кўрсатаётган қўшма корхоналар сони 5 талигича қолган.

Катта шов-шувлар остида Оқолтин туманида Италия билан ҳамкорликда «Каррера», Гулистон туманида Россия билан ҳамкорликда «Ғолиб» қўшма корхоналари ташкил этилган эди. Бироқ улар ишда изчилликнинг йўқлиги, ташкилотчилик ва ишбилармонликнинг етишмаслиги туфайли фаолият кўрсата олмади.

Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш — иқтисодий тараққиёт негизи. Лекин бу ҳақиқатни вилоят раҳбарлари чуқур англамайди. Шу йилнинг ўзида кичик ва хусусий корхоналар сони 147 тага, уларда ишловчилар сони эса 10 фоиз камайган. Мавжуд корхоналарнинг 6 фоизигина халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаряпти.

Аҳолининг жойлашишига қараганда, мазкур корхоналарни асосан қишлоқларда очиш мақсадга мувофиқ бўларди. **Лекин уларнинг аксарияти шаҳарларда жойлашиб, олиб сотарликдан бошқа фаолият кўрсатолмаяпти. Қишлоқларнинг учдан бир қисмида кичик ва хусусий корхоналар ташкил этилмаган.**

Жорий йилнинг 9 ойида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш умумий ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қарийб 10 фоиз ўсган. Лекин мавжуд корхоналарнинг 33 фоизида ишлаб чиқариш камайган. Натижада 135 миллион сўмлик саноат маҳсулоти кам ишлаб чиқарилган. Гулистондаги ёғ-экстракт заводи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини 26 миллион, Сирдарё гуруч заводи 14 миллион сўмга пасайтирган. Ҳар икккала завод маҳсулотлари эса халқ истеъмоли учун жуда зарурдир.

Вилоятда қурилиш ҳажми деярли кўпаймаган. Ҳукуматнинг қишлоқ ижтимоий-иқтисодий инфраструктурасини ривожлантиришга қаратилган қарорининг бажарилиши таъминланмаган. Дастур асосида қишлоқларда умумтаълим мактаблари, уй-жой қуриш, ичимлик сув билан таъминлаш ва газлаштириш йиллик топшириқлари 15 фоизга бажарилган, холос.

Давлат корхоналари негизида ташкил этилган ҳиссадорлик жамиятларини ташкил этиш борасидаги ишлар ҳам қониқарли эмас. Йил чоракларида ва охирида ҳиссадорлар ўзларининг сотиб олган акция ва пайларига дивиденд, яъни даромад олишлари керак. Ўтган йили вилоятдаги 174 та ҳиссадорлик жамиятининг биронтаси ҳам ҳиссадорларга умуман дивиденд бермаганликларини қандай тушуниш мумкин?

Жорий йилнинг дастлабки 9 ойидаги натижалар ҳам кўнгилдагидек эмас. Ҳиссадорлик жамиятларининг учдан бирида дивиденд берилмаган. Бу ислоҳотларнинг обрўсига путур етказиш эмасми, деган саволни қўйди мамлакатимиз раҳбари.

Вилоятда бозор муносабатларини шакллантириш борасида давлат тасарруфидан чиқарилган корхоналарда ислоҳотларни амалга оширишда сустқашлик, бепарволик, ҳар хил поғоналарда тўсқинлик ҳоллари юз бераётгани яққол сезилиб турибди.

Мавжуд 210 та ҳиссадорлик жамиятининг фақат 178 таси «вақт» миллий депозитарийсидан ўтган. Шундан фақат бугунги кунда 73 таси ўз акцияларини сотган. **Жойларда шахсий уй қуриш учун ер майдонларини сотиш ишлари суст бормоқда. Вилоятда бу топшириқ бор-йўғи 21 фоиз бажарилган, холос.** Айниқса, Гулистон, Бахт шаҳарлари, Гулистон, Сирдарё туманлари ҳокимлари бу муҳим масалага ўта совуққонлик билан қарамоқда.

Совуққонлик бўлса ҳам бир нави эди, лекин мен бу масалада асосий тўсиқ — жойларда ўтирган томорқа ва уй-жой қурилиши учун ер ажратишга мутасадди раҳбарлар ва ҳар хил «арбоблар»нинг қўли нопоклиги деб биламан, деди Президент. Нима, Сирдарёда ер етишмайдими? Бунга ким ишонади?

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш учун вилоят «Бизнес-фонди» маблағларини тақсимлашда жиддий хатоларга йўл қўймоқда. 59 миллион сўмлик имтиёзли кредитни фақат Гулистон шаҳри, Боёвут ва Мирзаобод туманлари олган. Нега бошқа туман ва шаҳарлар четда қолди? Буни мазкур ташкилот раҳбари қандай изоҳлайди? Ўзини нима билан оқлайди?

Вилоятда бюджетнинг даромад қисми бажарилган. Лекин солиқ бошқармаси ходимларининг ишни тўғри ташкил этмаганлиги туфайли қарздор ташкилотлар сони ортмоқда. Ўтган даврда текширилган 1952 объектнинг ярмида солиқ қоидалари қўпол равишда бузилган. Бу ўз навбатида солиқчиларимизнинг янги қонун-қоидаларни ўз вақтида тегишли хўжалик ташкилотларига етказмаётганлигини кўрсатади.

Шу йилнинг 9 ойида Молия вазирлигининг вилоят назорат тафтиш бошқармаси томонидан 290 марта тафтиш ва текшириш ўтказилиб, шундан 71 фоиз ҳолларда 9,2 миллион сўмлик зарар аниқланди.

Эҳтиёжманд оилаларни ижтимоий муҳофаза қилиш республика ҳукуматининг доимий диққат эътиборида турибди. Лекин Сирдарёда шу йилнинг 9 ойи давомида ажратилган 56 миллион сўм маблағнинг 10 миллион сўми ўз эгаларига етказиб берилмади.

Айниқса, вилоят иқтисодиётидаги боқимандалик кайфияти иқтисодий ҳамда молиявий аҳволни оғирлаштирди, деб таъкидлади Президент. Даромаднинг кескин камайгани туфайли корхоналарнинг дебитор ва кредиторлик қарзлари ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 2-3 баравар кўпайган. 42 ташкилотнинг тўлов қобилияти йўқлиги аниқланиб, шундан 7 таси банкрот деб эълон қилинди.

Пул эмиссияси ўтган даврда қарийб 71 фоизни ташкил этди. Бу республика ўртача кўрсаткичидан қарийб 4 марта юқоридир. Меҳнатобод, Сайхунобод, Ш. Рашидов, Мирзаобод туманларида муомалага чиқарилган ҳар 100 сўм пулнинг 85-91 сўми қайтиб банкка тушмаяпти. Натижада нафақа, пенсия ва иш ҳақи бериш муддатлари бузилмоқда. Шу кунгача тўлов муддати ўтган маблағ 800 миллион сўмни ташкил қилади.

Нақд пул тушумини кўпайтириш бўйича амалий ишлар қилинмаяпти. Бунинг сабаблари ўрганилганда, барча савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат кўрсатиш корхона ва шаҳобчаларининг ярмидан кўпида ҳалигача назорат-касса аппаратлари йўқлиги аниқланди.

Кўпгина корхона ва ташкилотларда нақд пулларни банкка топширмай мақсадсиз ишлатиб юбориш ҳоллари кўплаб учрайди.

Маиший хизмат кўрсатиш корхоналари аҳоли талабини тўла қондиролмаяпти. Қишлоқ жойларда бундай шахобчаларни кўпайтиришга эришилмаяпти. Аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган хизмат турларини кўпайтириш, мавжудларининг бир маромда ишлашини таъминлаш, қишлоқ аҳолисининг бир қисмини ана шу соҳага жалб қилиш вилоят ва туман ҳокимликлари эътиборидан четда қолмоқда.

Ёш авлоднинг маънавий камолоти ва жисмоний соғлигини таъминлаш борасидаги ишлар ҳам етарли даражада эмас. Соғлом, бақувват авлодни тарбиялаб, вояга етказиш ҳукумат диққат марказида турган бир вақтда, кўплаб болалар боғчаларининг ёпиб қўйилганини қандай тушуниш мумкин? Мактабгача ёшдаги болаларни боғчаларга жалб қилиш қарийб 50 фоиз камайиб кетган.

Кўпчилик мактаблар таъмирга муҳтож. Уларнинг 35 фоизида ичимлик сув, 60 фоизида спорт заллари ва майдончалари, 50 фоизида ошхоналар йўқ. Энг ачинарлиси, кўпчилик мактаблар қошидаги тиббиёт пунктлари қисқариб кетган. 14 ёшгача бўлган болаларнинг 78 фоизи тиббий кўрикдан ўтказилганда, уларнинг 50 фоизида турли касалликлар аниқланганига нима дейсиз?

Вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси қишлоқларда жойлашган тиббиёт муассасаларига кам эътибор беряпти. Мавжуд қишлоқ шифохоналари, врачлик амбулаториялари, фельдшерлик пунктларининг ярмидан кўпида тегишли шароит йўқ. Соғлиқни сақлаш соҳасига маҳаллий бюджетдан ажратилаётган маблағлар йилдан-йилга камайиб кетмоқда.

Мамлакатимизда кейинги йилларда маънавий-ахлоқий қадриятларни тиклаш, миллий истиқлол мафкурасини шакллантириш, ёшларни маданий меросимиз ва тарихий анъаналаримизга ҳурмат ҳамда Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш борасида бир қанча қарорлар қабул қилинди.

Лекин вилоятда уларнинг бажарилиши маънавият моҳиятини тушуниб етмаган раҳбарлар томонидан тадбирбозликка айлантириб юборилганини қандай тушуниш мумкин, деган саволни ўртага қўйди Президент.

Фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш борасида ҳуқуқ-тартибот ташкилотлари фаолиятидан (П. Жумаев, Ф. Раҳимов) норозиликлар кўпаймоқда. Одам ўлдириш, босқинчилик, товламачилик, безорилик каби жиноятлар йил сайин кўпайиб бормоқда. Ўғрилик, талон-торож қилиш каби қонун бузилишлар кенг тарқалган. Республика ташқарисига товар-моддий бойликларимизни олиб чиқиб кетилишига чек қўйилмаган.

Юқоридаги таҳлил қилинган масалаларнинг ечими, энг аввало, кадрларнинг бошқарувчилик қобилиятига, янгича ўйлаш ва янгича ишлашнинг моҳиятини нечоғлик англаб олишига боғлиқ. **Бу борада ҳар доим, ҳамма жойда биринчи раҳбар ибрат ва намуна бўлмоғи керак.**

Ана шу жиҳатдан қараганда, вилоят ҳокими Ғ. Ҳасанов йўл қўйилган барча камчиликлар учун жавобгардир.

Вилоятда кадрларни танлаш ва вазифаларга қўйиш ишига эскича ёндашилмоқда. Турли манфаатпарастлик, одамларни шахсий садоқатига қараб танлаш иллатлари кўзга ташланмоқда. Кадрлар қўнимсизлигига йўл қўйилмоқда. Сўнгги уч йилда вилоятда 14 та туман ва шаҳар ҳокимларидан 11 таси алмаштирилди. Шу давр ичида хўжалик раҳбарларининг 64 фоизи ўзгартирилган. Мирзаобод, Меҳнатобод, Оқолтин (Ўролов, Раҳмонов, Қаюмов) туманларида қарийб 100 фоиз хўжалик раҳбарлари алмашган.

Хўш, мана шундай ўзгаришлар қандай натижа берди, деган савол туғилиши табиийдир. Аввало шунга алоҳида эътибор бериш кераки, алмаштирилган янги раҳбарлар орасида 40 ёшгача бўлганлари атиги 12 фоизни ташкил қилади, холос!

Соҳибқирон Амир Темур бобомиз айтганидек: «ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби, азми қатъий, тадбиркор ва ҳушёр» кишиларни раҳбарлик лавозимига — вазифасига тайинлаш учун ёшлар сафидан топиш қийинми?

Чўлнинг қийин шароитида ўсаётган ва тобланаётган, элюртига садоқати ва миллий ғурури баланд ёшлар Сирдарё воҳасида камми? Бундай ёндашишнинг бошқа сабаби борлигини кўпчилик яхши билади. Одамлардан ҳеч нарсани яшириб бўлмайди. Раҳбарлик лавозими — вазифасига ўтказиш, тайинлаш масаласида эскидан қолган сарқит — маҳаллийчилик, уруғчилик, ошна-оғайнигарчилик, порахўрлик иллатлари устунлик қилмоқда. Яна бир сабаб — **кўпчилик вилоят, туман раҳбарлари ўзларидан кучлироқ, салоҳияти кўпроқ ёшлар ўсишидан қўрқиб, уларнинг йўлига тўсиқ қўймоқда.** Бундай аҳволни таг-томири билан йўқ қилишимиз даркор, деб алоҳида таъкидлади мамлакатимиз раҳбари.

Шу йилнинг 9 ойи давомида Президент девонига вилоятнинг 640 минг аҳолисидан 515 та хат ва ариза келган. Шахсий қабулда 193 киши бўлган. Хат ва аризалар ва қабулда бўлганлар кадрлар сиёсати, маъмурий-ҳуқуқий қонунчилик ишлари, иқтисодий хўжалик юритишнинг янги усуллари, уй-жой шароитларини яхшилаш соҳаларидаги камчиликлар билан мурожаат қилишган.

Юқорида айтилган камчиликлардан биттагина хулоса бўлиши мумкин: энди имкониятларни чамалаб чиқиб, мавжуд омилларни ишга солиб, йўл қўйилган хатоларни бартараф этиш чораларини кўришимиз керак, деди Ислом Каримов пировардида. Зеро, йиллар синовидан ўтган халқ иродаси ҳамма нарсага қодир.

(ЎзА).

МАВСУМ ОЙНАСИ

Республика туманларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1996 йил 28 октябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

Туманлар	Мавсум бошидан буён
АНДИЖОН ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Марҳамат	**116,27**
Қўрғонтепа	**110,27**
Жалолқудуқ	**108,57**
Избоскан	**107,52**
Булоқбоши	**107,08**
Шаҳрихон	**106,54**
Андижон	**103,20**
Асака	**102,96**
Балиқчи	**101,08**
Пахтаобод	98,52
Олтинкул	94,17
Буз	92,12
Хўжаобод	83,00
Улугнор	58,45
ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Дўстлик	**103,58**
Хонқа	97,56
Гурлан	93,72
Шовот	92,78
Хива	91,94
Янгибозор	91,78
Янгиариқ	90,26
Урганч	89,50
Боғот	83,57
Ҳазорасп	81,16
Қушкупир	79,74
СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Узун	**104,58**
Олтинсой	99,41
Қумқурғон	96,90
Музрабод	94,65
Сариосиё	91,92
Шўрчи	90,78
Денов	88,48
Ангор	85,61
Бандихон	81,81
Термиз	79,61
Қизириқ	76,32
Шеробод	76,21
Жарқўрғон	65,87
БУХОРО ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Бухоро шаҳри	**120,71**
Ғиждувон	99,01
Бухоро	94,85
Вобкент	91,25
Пешку	84,15
Олот	82,72
Шофиркон	81,80
Қоракул	80,69
Жондор	78,58
Когон	77,82
Ромитан	72,90
Қоровулбозор	69,28
Когон шаҳри	16,25
ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Касби	**102,28**
Қарши	97,28
Усмон Юсупов	93,33
Яккабоғ	87,22
Шаҳрисабз	86,00
Нишон	78,35
Косон	76,43
Баҳористон	75,94
Ғузор	75,72
Чироқчи	72,41
Китоб	71,68
Муборак	69,14
Деҳқонобод	60,10
ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Урта Чирчиқ	88,52
Оққўрғон	86,86
Юқори Чирчиқ	84,34
Бука	83,75
Қуйи Чирчиқ	78,65
Чиноз	77,77
Янгийўл	74,82
Бекобод	70,68
Пискент	64,66
САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Пахтачи	**113,35**
Нарпай	98,34
Нуробод	90,57
Жомбой	87,70
Оқдарё	86,31
Пастдарғом	82,29
Иштихон	75,89
Каттақўрғон	70,86
Челак	65,21
Гўзалкент	62,03
Пайариқ	49,34
НАВОИЙ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Қизилтепа	91,64
Хатирчи	85,90
Навоий	73,29
Навбаҳор	64,01
НАМАНГАН ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Чортоқ	**100,05**
Уйчи	88,59
Наманган	84,96
Учқўрғон	81,84
Норин	81,25
Тўрақўрғон	73,52
Поп	70,67
Мингбулоқ	66,51
Косонсой	62,26
Чуст	52,37
ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Бешариқ	85,01
Олтиариқ	79,64
Фарғона	77,97
Боғдод	77,39
Фурқат	76,46
Қува	73,12
Данғара	72,37
Тошлоқ	72,21
Бувайда	70,27
Охунбобоев	69,72
Риштон	66,22
Ёзёвон	64,57
Учкуприк	64,44
Ўзбекистон	61,27
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БЎЙИЧА	
Тахтакупир	81,06
Қунғирот	76,92
Элликқалъа	70,49
Беруний	64,03
Тўрткул	62,63
Қонликўл	60,99
Амударё	58,07
Бузатов	57,29
Хўжайли	56,42
Қораўзак	53,65
Шуманай	46,92
Чимбой	45,35
Кегайли	34,01
СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Боёвут	86,20
Ховос	78,26
Гулистон	69,61
Сайхунобод	54,50
Сирдарё	54,35
Гулистон шаҳри	47,84
Меҳнатобод	43,31
Оқолтин	41,17
Шароф Рашидов	35,72
Мирзаобод	32,72
ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА	
Пахтакор	74,19
Фориш	71,89
Жиззах	59,09
Зафаробод	54,93
Зарбдор	53,19
Мирзачўл	44,50
Арнасой	40,53
Зомин	39,48
Дустлик	39,12

Оқ олтин — 96

МАШИНАЛАР САМАРАСИ

Касби тумани пахтакорлари жорий йилда 20.500 гектар майдонда ғўза ўстириб, режадаги 56 минг тонна ўрнига бугунгача 56.150 тонна сифатли хом ашё топширдилар. Ҳосилнинг асосий қисми юқори навларга қабул қилинди. Муваффақиятга Ҳамза Хўжақулов номли, Шароф Рашидов номли, Улуғбек номли, Саидо Насафий номли, «Қашқадарё», «Ғалаба» жамоа ширкат хўжаликлари заршуносларi муносиб улуш қўшдилар. Мазкур хўжаликларда ҳосилдорлик ўртача 30-32 центнерданга тўғри келди. Далаларда 300 дан ортиқ терим машинаси юқори унум билан ишлатилиб, ҳар бири ёрдамида 80-84 тоннадан оқ олтин саранжомланди. 22 минг нафардан зиёд теримчи мавсумда фаол иштирок этаяпти.

Туман миришкорлари имкониятларини чамалаб кўриб, 60 минг тонналик хирмон бунёд этишга қарор қилдилар.

Эришилган ғалаба муносабати билан биз касбилик илғорлар билан суҳбатлашдик.

* * *

Отамурод АБДУЛЛАЕВ, Ҳамза Хўжақулов номли жамоа-ширкат хўжалигининг бош ҳосилоти:

— Бу йил 2010 гектар майдонда деҳқончилик қилдик. Етилган ҳосилни нест-нобуд қилмасдан йиғиштириб олиш юзасидан белгиланган тадбирларимиз ижобий натижаларни берди. Ҳозиргача топширган пахтамиз 6000 тоннага яқинлашди.

Меҳнат самараси рағбатга боғлиқ. Қўлда терилган пахтага яхшигина ҳақ тўланганлиги, теримчилар вақтида рағбатлантириб борилганлиги муваффақиятимизни таъминлади. Қабул пунктига топширилган ҳосилнинг 1600 тоннаси уруғлик пахтадир.

Йиғилган ҳосилнинг 45 фоизи агрегатлар бункеридан тўкилди. Далаларда 40 та терим машинаси юксак унум билан ишлатилганлиги иш унумини кўтарди. Бахтиёр Жўраев, Аҳмад Турсунов, Давлат Бўронов, Панжи Холов сингари серғайрат механизаторлар 80-100 тоннадан ҳосил тердилар.

Қўл терими ҳам қизғин. Ҳар куни 1500 нафар теримчи далага чиқаётир. Уларга ҳар беш кунда иш ҳақи тарқатилмоқда. Мактаб ўқувчилари ва ўқитувчиларга иссиқ овқат бепул.

Эндиги ниятимиз хўжалигимиз пахта хирмонини 7000 тоннага етказишдир. Бу эса соҳибқирон бобомизнинг 660 йиллик тўйига муносиб совғамиз бўлади.

Хўжалигимизда кузги дон экиш ишлари ҳам жадаллик билан олиб борилаётир. 15 та ҳайдов, 5 та экиш, 5 та пушта олиш тракторлари унум билан ишлатилмоқда. Ҳозиргача 1000 гектардан зиёд майдонга барака уруғи сепилди.

Рустам ШОДМОНОВ, «Ғалаба» жамоа-ширкат хўжалиги касаба уюшмаси қўмитаси раиси:

— Мавсумга уюшқоқлик билан киришиб, 16 октябрь куни режани бажардик. 5400 тонна сифатли хом ашё топширилди. Етиштирилган баракали ҳосилни саранжомлашда ҳамма астойдил ҳаракат қилди. Ширкатларда ҳосилдорлик 33-35 центнерга етди.

Туманимиз эришган ғалабада жамоамиз деҳқонларининг муносиб улуши борлигидан фахрланамиз. «Ғалаба» қишлоқ фуқаролар йиғини жамоаси, мактаб ўқувчилари ва ўқитувчилари, болалар боғчалари тарбиячилари, ҳамма-ҳамма белига этак боғлаб мардлар майдони — пахтазорга отланишди. Бу эса йиғим-теримни қисқа фурсатда якунлашимизда асосий омил бўлаётир.

Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, бу йил пахтачиликнинг ўзидан 80 миллион сўм даромад қилишимиз имконияти бор. Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидлаш керак, пахта терими учун белгиланган нархни қайтадан кўриб чиқдик. Машинада терилган ҳар тонна пахтага ҳақни белгиланганидан 10 сўм оширдик. Шу 10 сўм ҳисобига хўжаликда етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, шунингдек, ўсимлик мойи ва дон берилди.

Жўрақул ЖУМАЕВ, «Қашқадарё» жамоа-ширкат хўжалиги механизатори:

— Техника бошқараётганимга 14 йил бўлди. Айни пайтда 4 қаторли зангори кемада пахта тераяпман. Ҳамкасбларим ҳам йиғим-теримда ғайрат кўрсатишаяпти. Эришган муваффақиятимизда Итолмас Файзиев, Қулмурод Аллаев, Дониёр Шониёзов, Ўткир Маматов сингари ҳамкасбларимнинг муносиб улушлари бор. Уларнинг ҳар бири бугунгача 100-120 тоннадан пахта тердилар.

Бошқарув раиси Яраш Муҳаммадиев биздан мунтазам хабар олиб турибди. Нима ёрдам керак бўлса дарҳол ҳал этади. Яхши ишлаган мукофотини олаяпти. 2750 гектар майдоннинг ҳар гектаридан шу пайтгача 32 центнердан ҳосил саранжомланди. Мавсум охирига бу кўрсаткич 35 центнерга етади.

Саломат ОЧИЛОВА, Алишер Навоий номли жамоа-ширкат хўжалигининг илғор теримчиси:

— Мен хўжаликнинг Рўзибой Холлиев раҳбарлик қилаётган бригадада меҳнат қиламан. Фарзандларим билан далаларда оппоқ очилган оқ олтинни йиғиштириб олаяпмиз. Меҳнатимизга яраша рағбатлантирилаяпмиз. Ҳозиргача 6,5 тонна пахта тердим. Ҳар беш кунда иш ҳақи тўланаяпти. Бу эса рўзғоримни тўкис бўлишини таъминлаётир. Кимки ҳалол меҳнат қилса, албатта барака топади. Маърифат Хидирова, Гулсара Очилова, Ҳуррият Йўлдошева сингари чевар теримчилар ҳам хирмонга барака киритаяптилар. Ҳосилнинг бир мисқолини ҳам қолдирмай йиғишитирб олмагунча ғайратимизни бўшаштирмаймиз.

Шавкат СУЛТОНОВ.

Учқўрғон туманидаги Йўлдош Охунбобоев номли жамоа хўжалиги пахтакорлари терим суръатини кун сайин авж олдириб, йиллик марра сари интилишмоқда. Пахтакорларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча шароитлар яратилган.

СУРАТДА: хўжалик раҳбари Абдужаббор Ғаффоров (чапдан иккинчи) илғор теримчилар даврасида.

Х. МИРЗАКАРИМОВ олган сурат.

ХОРАЗМДА ПЕШҚАДАМ

Хоразм воҳасида деҳқончилик қилиш бошқа жойларга қараганда бирмунча мушкулроқ эканлиги азалдан маълум. Бу йилги обҳаво қийинчиликлари вазиятни янада мураккаблаштирди. Шундай бўлишига қарамай вилоят пахтакорлари белгиланган режа сари дадил интилишмоқда. Куни кеча вилоятнинг Хонқа тумани пахтакорлари белгиланган йиллик режани адо этиб, дастлабки довондан ошдилар.

Мавжуд 11 минг 87 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил йиғиштириб, 32.4000 тонналик хирмон уйилди. Туман хирмонининг юксалишида Ал-Хоразмий номли, «Ғалаба», «Дўстлик», «Олтин соҳил», «Янги ҳаёт», Навоий номли, Йўлдош Охунбобоев номли жамоа хўжаликларининг улуши катта бўлди.

Ишбилармон ва тажрибали бригада бошлиқлари етакчилик қилган жамоаларда ўртача ҳосилдорлик 35-40 центнердан ҳам ошиб кетди.

— Йиллик марра забт этилган бўлса-да, ҳали далаларда ҳосил талайгина, - дейди туман ҳокими, Республика Олий Мажлиси депутати Ислом Бобожонов, — яна ҳар гектар майдондан камида икки центнердан ҳосил йиғиштириб, умумий хирмонни 35 минг тоннага етказамиз.

Туман деҳқонлари терим суръатини бирор дақиқа ҳам бўшаштирмаётирлар. Пахтакорларга Урганч гидромелиорация техникуми ва тиббиёт билим юрти талабалари яқиндан кўмак бериб, ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай йиғиштириб олиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Ш. АЛЛАМОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ТЎҚҚИЗ ОЙЛИК ЯКУН НИМАНИ КЎРСАТАДИ

Қишлоқ хўжалиги кенг қамровли, сертармоқ соҳа. Уни ривожлантириш бирбирига чамбарчас боғлиқ. Иқтисодий ислоҳотларнинг муваффақияти уларни узвий равишда такомиллаштиришдадир. Узбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик вазирлигида ўтган навбатдаги ҳайъат мажлисида 1996 йилнинг тўққиз ойлик якунлари, бошқа долзарб вазифалар муҳокама этилди. Камчилик, йўл қўйилган нуқсонлар айтилди, сусткашлик қилаётган мутасаддилар танқид қилинди.

Йиғилишда уқтирилганидек, баъзи раҳбарлар эскича иш юритиш услубидан ҳамон қутула олмаяптилар. Афтидан бундайлар бугуҥги давр талабини, ишни бозор муносабатларига мослаб ташкил этиш заруралигини чуқур англаб етмаётган кўринишади. Изланиш, имконият топиш ўрнига илгаригидек «Аҳволимиз оғир» деб юқоридан мадад кутишади.

Дарвоқе, ҳар нарсанинг ўрни, чегараси бор. Сидқидилдан интилган иложини топади. Бундай дейишимиз боиси, ҳисоботларда, «фалонча сўм қарзимиз бор, шунча сўм маош тўланиши керак» деган маълумотлар берилади. Аммо тайёр ердан унумли фойдаланиб, даромад олиш уларнинг хаёлига келмайди.

Айрим хўжалик раҳбарлари деҳқончилик деганда икки-уч турдаги экинни тушунишади. Кейин «шунинг пули қачон тегаркин» деб кутиб юравеишади. Тўғри, ишлаган ҳақлари ўзлариники. Бугунми, эртами қулларига тегади. Ахир, қўшимча даромад қилиш йўллари кўп-ку! Наҳотки, бу ҳақда жиддий бош қотиришмайди. Масалан қовун-тарвуз, пиёзнинг бозори доим чаққон. Бозорга чиқарса мўмай пул, товарга айирбошланса мулк. Бироқ шундай хўжаликлар ҳам борки, бир гектарга ҳам полиз экишмайди. Бўлса ҳам қаровсиз қолади. Ҳар қарич заминдан оқилона фойдаланаман, деган раҳбар уни тадбиркор ижарачига беради, бозорни нознеъматга тўлдиради, муҳими жамоага қўшимча фойда келтиради.

Иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштиришда ҳам маълум ишлар қилиняпти. Тўққиз ойда 139 та корхона ва ташкилот давлат тасарруфидан чиқарилиб, мулкчиликнинг бошқа шаклларига айлантирилди. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот тури ва ҳажми ортмоқда. Ўтган давр мобайнида жами 909 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. Аммо ҳамма жойда ҳам ишларнинг бориши бирдек эмас. Хусусийлаштириш белгиланган тартибда олиб борилмаётир. Масалан, ўн еттита ўқув-тажриба хўжаликлари мулкчиликнинг янги шаклига ўтиши лозим эди. Ҳозиргача атиги саккизтаси ўтган, холос.

Қишлоққа саноатни олиб кириш, рақобатбардош товар ишлаб чиқариш иқтисодиётни мустаҳкамлашнинг муҳим омилларидандир. Буни ҳар бир раҳбар, мутахассис яхши англамоғи лозим.

Утган йилнинг шу даврига нисбатан амалдаги йилда саноат маҳсулотлари тайёрлаш 4,8 фоизга ошган. Аммо қатор туманларда бултургига қараганда кўрсаткичлар пасайган.

Унинг устига ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг ҳаммасини ҳам сифатли, талабга жавоб беради, деб бўлмайди.

Ҳалқимизда бир нақл бор: кўп пул топган эмас, ўрнига билиб сарфлаган, тежаган бой бўлади. Уйламай қилинган беҳуда сарф-харажат ҳар қандай хазинани совуради. Даромадга путур етказади. Шуни била туриб кўпгина хўжалик етакчилари исрофгарчилик ва ташмачиликларга чек қўймаяптилар. Айниқса, ёниғи мойлаш материаллари керагидан ортиқ сарфланмоқда. Жойларда пухта ҳисоб-китоб йўқлиги, жамоа мулкига ҳотамтойлик оқибатида 11,553 тонна бензин кўп сарфланди. Ёнилғининг ҳар литри ҳисобли, унинг уволи бор. Ушбу ҳақиқатни айниқса Жиззах, Хоразм, Наманган, Сурхондарё вилоятларидаги кўпгина хўжалик раҳбарлари тез-тез эслаб туришса, чакки бўлмас эди.

Тармоқ таҳлили

Чорва қишлови бошланганига бир ой бўлди. Бироқ ўнлаб фермаларда қишловга жуда оз емиш ғамланди. Шундай жойлар борки, у ерда қишловга жамғарилган ем-хашак зўрға икки ойга етади. Умуман олганда, аксарият хўжалик ҳамда чорвачилик фермаларида меъёрда белгиланган озуқанинг ярми ҳам тайёрланмаган. Бу аҳволда қишнинг қирчиллама кунларида маҳсулот олиш у ёқда турсин, молларни омон сақлаб қолиш жуда маҳол-ку!

Бултурги кўрсаткичларга таққослаганда бир сигирдан соғиб олинган сут 440 килограммга озайган. Сабаби битта озуқа танқислигидир. Шу танқислик оқибатида Навоий, Сурхондарё, Сирдарё, Жиззах вилоятларида ҳар бош говмишдан бир кунда соғиб олинаётган сут 1,5-2 килограммдан ошмаяпти.

Емиш заҳираси ночорлигидан юзлаб бош қорамол сўйилмоқда. Жумладан, Андижон вилояти хўжаликларида 12 минг бошдан ортиқ, Сурхондарёда қарийб 15 минг, Фарғонада 22 минг бош қорамол сўйиб юборилди. Шунингдек, минг-минглаб қўй ҳам шу тариқа камайган.

Ислоҳотларни амалга оширишдан мақсад, юртда маъмурчиликни таъминэтиш, деҳқонни бой қилиш, қолаверса мулкчиликнинг янги шакллари афзаллигини исботлашдир. У юзаки тадбир эмас. Айрим туманларда деҳқон-фермер хўжаликлари номи ўзгарсада, иш юритиш эски усулда давом этмоқда. Бундан кимга наф? Ёки битта жамоа негизида ўнта мустақил деҳқон хўжалиги тузишдан мақсад нима? Унта раис, ўн ҳисобчи ва ўн нафар омборчи штатини очиб деҳқон гарданига ортиқча харажат юклаш инсофданми?

Сахий заминимиз бор. Уни эъзозласак, меҳр билан парваришласак саховатини аямайди. Қаердаги ҳосил яхши унмаган бўлса, аввало эътиборсизлик касридир. Улкамизда мўл сабзавот етиштириш имкони мавжудлигига қарамай Навоий вилоятида режа салкам ўн фоиз, Сирдарёда 14 фоизга бажарилган. Биргина Наманган вилоятида 1995 йилга нисбатан гўшт, сабзавот, полиз маҳсулотлари оз етиштирилгани учун 800 миллион сўмлик даромад олинмаган. Шунингдек, полиз маҳсулотлари етиштиришга қулай Сирдарё ва Жиззах вилоятлари хўжаликлари белгиланган миқдордаги қовун-тарвузнинг ярмини ҳам топширмаганини қандай изоҳлаш мумкин.

Ҳозир пахта йиғим-теримининг айни қизғин палласи. Қуёшли, ёғингарчиликсиз ўтган кунлар олтинга тенг. Вазият суръатни янада оширишни тақозо этаётир. Қорақалпоғистон Республикаси, Сирдарё, Жиззах вилоятлари пахтакорлари ғайрат отини қамчилашмаса, яна каттагина бойлик бой берилади. Яна бир муҳим масала кузги экилган донни бир текис ундириб, сифатли ишловни беришдир. Бу борада ҳам аҳвол ҳамма ерда бирдек эмас. Айрим жамоаларда суғориладиган майдонларга уруғлик қадаш чўзилмоқда, экиш агротехникасига риоя қилинмаяти.

Ер ҳайдасанг куз ҳайда, куз ҳайдамасанг юз ҳайда. Бу мақолни ота-боболаримиз ҳаёт тажрибасидан келиб чиқиб айтишган. Йиғинларда ерни ҳайдаш вазифаси такрор-такрор таъкидланаётганига қарамай бу юмушда кўп жойларда сусткашлик давом этаяпти. Ушбу тадбир чўзилса ҳосилдорлик пасаяди. Асл деҳқон бунга асло йўл қўймайди.

Мамлакатимизда пахтачилик, ғаллачилик қатори сабзавотчиликда ҳам андижонлик деҳқонлар тажрибасини кенг ёйиш даркор. Улар эришаётган муваффақият ҳамма жойда замин ҳосилдорлигини ошириш, бозор иқтисодиёти шароитида деҳқончиликни ривожлантиришда катта аҳамиятга эга.

Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

Шоличилик

СЕРДАРОМАД СОҲА

Халқимиз гуручдан тайёрланган таомларни севиб тановул қилади. Айниқса яхши гуручдан дамланган паловнинг лаззатию кучига нима етсин. Шунинг учун ҳам ота-боболаримиз «Бир ошам бўлсаям ош маъқул» деб бежиз айтишмаган.

Ҳа, гуручнинг хосияти кўп. Бекобод туманидаги «Шоликор» жамоа хўжалигида бу йил уч минг гектар ерга «УзРос» нави экилган эди. Шолизорларда кўзланган ҳосил етиштирилди. Тошкент вилоятида шоличиликка ихтисослашган энг йирик ушбу хужаликда йилига 8—9 минг тонна ризқ-рўз йиғиштириб олинади. Бу йилги мўлжал ундан ҳам юқори.

— Шоли ўрими ниҳоясига етай деб қолди. Охирги гектарлардаги ҳосил йиғиштириляпти, — дейди бошқарув раиси Сафарали Холбеков. — Ҳосилдорлик гектаридан 40 центнердан тушаяпти. Учтўрт кунда мавсум якунланади. Давлатга 9420 тонна шоли сотишимиз керак.

— Бу ерда бой тажриба тўплаган шоликорлар оз эмас. Соҳада мактаб яратган деҳқонлар эришаётган ютуқлар жамоа муваффақиятини таъминлаётир. Турсуной Бойматова, Муҳаммад Султонов, Андрей Ли, Холибай Нормаев бошлиқ бригадаларда ҳар гектар ердан 44-45 центнердан эл насибаси олинаяпти.

Деҳқонман, ризқимни заминдан ундираман деган инсон борки етилган ҳосилини вақтни бой бермай бир жойга тўплашни ўйлайди. Мавжуд 35 та комбайнни фурсат борида шайлаб қўйилгани қўл келаяпти. Ҳар бири кунига ўртача беш гектардаги ҳосилни саранжомламоқда. Урилган бир тонна шолига комбайнчи 100 сўм пул, 5 кило гуруч олади. Машина ҳайдовчиларига ҳам меҳнатига яраша ҳақ белгиланган.

Комбайнлар шолизорда бир текис «сузиб» бораяпти. Шоли ортилган машиналар кетма-кет қабул пункти томон жўнайди. Сафарали ака шоли ўримида ғайрат кўрсатаётган Қодир Жуманов, Сергей Губко, Рашид Номозов, Рисбек Саматов номларини ҳурмат билан тилга олди.

Шоличилик билганга сердаромад соҳа. Буни мазкур жамоа мисолида ҳам кўриш мумкин. Ўтган йили «Шоликор» деҳқонлари 9,5 миллион сўм соф фойда билан йилни якунлашган эди. Амалдаги йилда уни камида қирқ миллион сўмга етказишни ният қилишган. Ҳосил мўл, насиб этса мўлжаллари бўлади.

Р. АБДУЛХАЕВ.

Юртимизда шоли ўрим-йиғими қизғин давом этмоқда. Ўрим мавсумини уюшқоқлик билан ўтказиш, етиштирилган ҳосилни нест-нобул қилмасдан саранжомлаб олиш учун барча иш кучи, техника воситалари ишга солинган. Қуйи Чирчиқ туманидаги Навоий номли халқ корпорациясида ҳам режадаги миқдорни қоплайдиган даражада ҳосил етиштирилди. Айни пайтда хўжаликла ўрим қизғин паллага кирган.

СУРАТЛАРДА: 1. Механизатор (чапдан) Рустам Акбаров, бригада бошлиғи Озод Акбаров ва корпорация раҳбари Турсунхўжа Искандаров ҳосилни кўздан кечиришмоқда. 2. Ўрим пайти. 3.Хирмонда шоли қуритилмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

КУЗГИ ДОН ПАРВАРИШИ

ФАРҒОНА вилояти ғаллакорлари 92 минг гектар унумдор ерга кузги ғалла экишни ниҳоясига етказди. Улар экинни барча агротехник талабларига қатъий риоя қилган ҳолда парваришлаб 400 минг тонналик хирмон уйиш, гектар бошига 43,5 центнер ҳосил кўтариш ниятида меҳнат қилмоқдалар. Фарғоналик ғаллакорлар учун бу сўнгги довон эмас, албатта. Чунки Бешариқ туманидаги «Рапқон» жамоа хўжалиги жорий йилда гектар бошига 45, Қува туманидаги М. Раҳматов номли жамоа хўжалиги эса 54 центнердан ғалла йиғиштириб олган бўлса, «Бешариқ» ширкатлар уюшмаси ижарачиси Л. Мирзаев 83, Учкўприк туманидаги «Учкўприк» жамоа хўжалиги ижарачиси А. Улканов 73 центнердан ошириб ҳосил кўтарди.

Маълумки, ғалла ҳосилдорлиги кўп жиҳатдан уруғлик навига боғлиқ. Шунинг учун ҳам ғаллазорларга «Сангзар-8», «Спартианка», «Скифианка», «Ёнбош», «Маржон», «ЮНА» сингари серҳосил буғдой навлари экилди. Бешта элита уруғчилик хўжалигидан ташқари, ҳар бир туманда биттадан уруғчиликка ихтисослашган хўжалик ташкил этилди. Бу борадаги ишларни янада ривожлантириш мақсадида Россия Федерациясининг Ставрополь ўлкасидан келтирилган 810 тонна серҳосил ва эртапишар, иқлим шароитимизга мос янги навлар ҳам экилди.

Ҳосилдорликни кўтариш учун уруғлик ғаллани минерал ўғитлар билан қўшиб экишга алоҳида аҳамият берилди. 54 минг гектардан зиёд майдонга шу усулда дон сепилди. Экин эрта экилган майдонларда яшил майсалар пайдо бўлди.

Вилоят ғаллакорлари ҳозирдаёқ ҳосил ўрим-йиғимига тайёргарлик кўра бошлади. Чунки бу йил етти юзга яқин ўрим комбайнининг аксарияти ишга яроқсизлиги мавсумда панд берди. Мавжуд ўнта «Кейс» агрегати эса камлик қилиб қолди. Натижада талайгина ҳосил бой берилди. Минерал ўғитлар етишмаслиги сабабли айрим майдонлардаги ғалла пахта учун ажратилган ўғит ҳисобига озиқлантирилди. Келгуси мавсумда бундай камчиликларга йўл қўймаслик чора-тадбирлари белгиланмоқда.

Р. КАМОЛОВ, ЎзА мухбири.

Ғаллачилик

ЮҚОРИ ҲОСИЛНИ КЎЗЛАБ

Касби туманидаги Мирзо Улуғбек номли жамоа-ширкат хўжалигида суғориладиган майдонларга дон экиб, гектаридан 45-50 центнер ҳосил олаётган бригадалар сафи йилдан-йилга ортиб бораяпти. Соҳибқирон Амир Темурнинг 660 йиллик тўйини муносиб совғалар билан кутиб олган хўжалик ғаллакорлари давлатга дон сотиш буюртмасини ошириб уддалагандилар. Ғалла майдонининг ҳар гектаридан 33,1 центнердан ҳосил кўтарилиб, 1729 тонна дон янчиб олинди.

Ғаллачиликни ривожлантиришга катта ҳисса қўшаётган Абдуназар Орзиев бошлиқ бригада аъзолари ҳар гектар майдондан 51 центнердан ҳосил хирмони яратдилар. Улар келгуси йил ҳосилдорликни 55 центнерга етказишга аҳд қилишган. Бригадада кузги дон экиш юксак агротехника қоидаларига мувофиқ амалга оширилди. Минерал ва маҳаллий ўғитлар билан озиқлантирилган ғалла майдонларининг гектарига 250 килограммдан сара уруғ сепилди.

Шунингдек, Акбар Тошпемиров бошлиқ бригада «олтин бошоқ» ижодкорлари ҳам жорий йилда ғалладан юксак хирмон кўтаришди. 16 гектар буғдойнинг гектаридан 45,8 центнер ҳосил ўриб олинди. Давлатга 73,3 тонна дон топширилди. Бригада аъзолари режадан ташқари етиштирган дон учун 9,3 тонна буғдой олишди. Ғалла бригада аъзолари ўртасида баравар тақсимланди. Мардон Худоймуродов, Азим Ниёзов, Илҳом Шодмоновлар етакчилик қилаётган бригадалар ҳам давлатга дон сотиш буюртмаси муваффақиятли адо этилганлиги натижасида яхшигина манфаатдор бўлишди. Мукофотга олинган ғалланинг эҳтиёждан ортиғи аҳолига сотилди.

Хўжалик ғаллакорлари ютуқларни мустаҳкамлаш, келгуси йил ҳосил салмоғини 40 центнерга етказиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Ҳозирнинг ўзида 500 гектар майдонга арпа ва буғдойнинг «Болғали», «Унумли», «Санзор-8» навлари сепилди. Бу навлар серҳосиллиги, совуққа бардошлилиги билан бошқа навлардан фарқ қилади. Дон экишда 3 та сеялка юксак унум билан ишлатилаяпти. Улар ёрдамида кунига 30-35 гектар ерга арпа ва буғдой уруғлари қадалаяпти. Дон экилган майдонлар пешма-пеш суғорилаяпти.

Ғалла экишда Тўра Содиқов, Панжи Раҳмонов сингари механизаторлар пешқадам. Уруғликнинг исроф бўлиши, талон-торож этилишига йўл қўйилмаяпти. Ғаллани қулай муддатларда экиш юзасидан белгиланган тадбирлар изчил амалга оширилаяпти.

Жўра ЮСУПОВ.

МАЙСАЛАР МАВЖИ

Сурхондарё ғаллакорлари эрта эккан, эрта ўради, деган ақидага амал қилиб суғориладиган 96 минг гектар ерга ғалла экишни туғалладилар. Бу муҳим иш учун бир ой кифоя қилди. Дон эрта экилиб, суғориладиган майдонларда яшил майсалар пайдо бўлди. Айни вақтда лалми ерларга ҳам кузги дон экиш ишлари бошлаб юборилди.

Вилоятда ғалла уруғчилигига алоҳида эътибор берилянти. Келгуси йилдан ҳар бир туман ўзини-ўзи сара дон уруғи билан таъминлашга эришиш мақсадида 14 та уруғчилик хўжалиги ташкил этилди. Уларда буғдойнинг «Добрий», «Сангзар», «Спартианка», «Скифианка»,Юна» каби серҳосил навлари парваришлана бошлади.

Ч. ТЎХТАЕВ, ЎзА мухбири.

ГУНОҲИ КАТТА, ЖАЗОСИ ОҒИР

Республикамизда чорва молларига қиш учун ем-хашак жамғариш мавсуми ниҳоясига етай деб қолди. Купгина туман ва хўжаликларда бу муҳим ишга жиддий киришилиб, етарли миқдорда озуқа тайёрланди. Раҳбарлар, мутахассислар қўйилган масаланинг долзарблигини тушуниб, мавжуд имкониятларни, иш кучи, техника воситаларини ишга солдилар. Натижада беда, такрорий, оралиқ экинлардан мўл озуқа олинди.

Қорақалпоғистон Республикасида жорий йилда дағал хашак жамғариш талаб қилинган миқдордагидан бирмунча зиёд тайёрланди.

Озуқа тайёрлашнинг кўпгина турлари бўйича Қорақалпоғистон Республикаси мамлакатимиз вилоятлари ўртасида олдинги ўринда бормоқда. Агар силос жамғаришда ҳам иш шундай давом этса, чорва моллар учун етарли даражада озуқа тўпланади.

Лекин ҳамма жойларда ҳам ишни яхши деб бўлмайди. Шу йил 21 октябргача бўлган маълумотларга кўра, кўпгина вилоятларда бу борадаги аҳвол ниҳоятда ташвишлидир. Аксарият хўжаликлар ва туманларнинг раҳбарлари, мутахассислари турли хил баҳоналар билан ишда сусткашликка йўл қўймоқдалар. Баъзи жойларда эса масалага эътиборсизлик, юзакичилик, масъулиятсизлик билан қараш ҳоллари мавжуд. Шу боис кўпгина вилоятларда талаб даражасидаги дағал хашакнинг ярми ҳам жамғарилмаган. Ахир, қиш эшик қоқмоқда?! Наҳотки, шуни жойлардаги раҳбарлар тушунишмаса? Агар шундай аҳвол давом этадиган бўлса қишдан молларни нобуд қилмасдан олиб чиқишга ким кафолат беради?!

Жиззах, Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Самарқанд, Хоразм вилоятларида қиш учун зарур бўлган озуқанинг ярми ҳам жамғарилмаган. Сирдарё вилоятида эса аҳвол ниҳоятда ташвишли. Вилоятда қиш учун 255 минг тонна дағал хашак жамғарилиши режалаштирилган эди. Лекин юқорида айтилган муддатгача 46,6 минг тонна озуқа тайёрланган, холос.

ҚИШЛОВ ТАЛАБИ ҚАТЪИЙ

Айни пайтда республикамизда маккажўхоридан силос тайёрлаш ишлари қизғин давом этмоқда. Кузнинг ҳозирги илиқ кунларидан унумли фойдаланган хўжалик раҳбарлари маккажўхорини тез ўриб, ўрага бостиришга улгурдилар. Аммо кўпгина жойларда турли баҳоналар билан силос тайёрлашни кечиктиришмоқда. Иш кучи, техника воситалари ўримга тўла жалб қилинмаяпти. Айниқса, Жиззах, Сирдарё, Навоий вилоятларида режанинг 10 фоизи миқдорида ҳам силос тайёрланмаган.

Бундай ўзибўларчилик, ишга совуққонликнинг гуноҳи катта, жазоси оғир. Ахир, қишда молларга нима берилади?

Сигирнинг сути тилида деган нақл бор. Шу боис етарли даражада озуқа базаси яратилмас экан, мўл маҳсулот тайёрлаш у ёқда турсин, молларни қишдан эсон-омон олиб чиқиш ҳам мушкул. Бу юмушни бугун зудлик билан бажариш лозим. Акс ҳолда эртага кеч бўлади.

Ҳ. КАРИМОВ, «Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

Internet ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

КАШАНДАЛИККА ҚАРШИ

АҚШда ҳукумат томонидан чекувчиликка қарши қабул қилинган қарор ҳам бугунги америкаликни қаноатлантирмай қўйди.

Кашандаликни жиловлаш борасидаги бу чора-тадбирни аввало огоҳлантиришдек «юмшоқ» деб баҳолашяпти. Шу жумладан, бангиликка қарши курашувчилар шу ўринда жиддий қонун ишлаб чиқишни, «огоҳлантириб ўтишгина камлик қилади, ваҳоланки, ўн йиллаб шу йўсинда курашяпмиз» деб эътироз билдирмоқда.

Лекин тамаки ишлаб чиқарувчи саноатчилар эса бу масалада бошқачароқ фикр-мулоҳазалар билдириши табиийдир. Бундан қатъий назар ҳар бир америкалик чуқур англайдики, чекиш саломатликни гаровга тикишдек хавфлидир.

ТАЛАБНОМА ИНОБАТГА ОЛИНДИ

Бельгиянинг «Гренц Эхо» газетаси Украина ҳукуматининг Чернобиль атом электр станцияси биринчи энергоблоки фаолиятини тўхтатишга розилик берганига бағишланган материални чоп этди. Газета хабарига кўра, бундай қарор қабул қилингани ҳақида бугун Украина атроф-муҳитни муҳофаза қилиш вазири Юрий Костенко баёнот берган. Шунингдек, рўзноманинг таъкидлашича, фақат немис томонининг қатъий талабидан сўнггина айнан 30 ноябрда реакторни ўчиришга розилик беришга қарор қилинган. Германиялик дипломатлар ва ишбилармонлар Украина ҳукуматига талабнома-баёноти билан мурожаат қилиб, агар Чернобиль АЭСи биринчи энергоблоки графикда белгиланган муддатда тўхтатилмаса, улар немис — украин лойиҳаларини маблағ билан таъминлашни бутунлай бекор қилишларини маълум қилганлар.

М. ЗЕМАННИНГ ЖАВОБИ

Маълумки, Россия Давлат думаси (парламент) Чехия, Венгрия, Словакия ва Польша ҳукуматларига мурожаат қилиб, НАТОга аъзо бўлишдан олдин бу ишдан келиб чиқиши мумкин бўлган салбий оқибатларни «яхшилаб тарозига солиб кўриш»га даъват этган эди. Чехия парламенти раиси Милош Земан бу «холисона даъват»га жавоб тариқасида, «Чехиянинг Шимолий Атлантика Иттифоқига аъзо бўлиш ёки бўлмаслиги чехларнинг ўзи «чет давлатларнинг маслаҳатларисиз» муҳокама этадиган масала» эканини айтди.

М. Земан НАТОга аъзо бўлишнинг «салбий эмас, аксинча — ижобий томонлари кўп»лигини, жумладан, бу ташкилотга «аъзо мамлакат ўз ҳарбий мудофааси учун икки баробар кам харажат қилиши»ни қайд этди. Шунингдек, Чехия мустақил давлат экани ва бирон ўзга давлатнинг таъсир доирасига тушиб қолишни истамаслигини айтди.

ЁЛҒОН ЁНДИРАР, ҲАҚИҚАТ ҚОНДИРАР

Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 22 августдаги «1996 йилда пахта йиғим мавсумини ташкилий равишда ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини, ҳукуматнинг келгуси йил ҳосили учун кузги бошоқли дон экинлари экиш тадбирлари тўғрисидаги топшириқлари қандай бажарилаётганини умумий назорат тартибида ўрганиб борилмоқда.

Пахта ҳосилини йиғиштириб олишда моддий рағбатлантиришни кучайтириш учун жойларда муайян ишлар амалга оширилмоқда. Шу билан бирга теримчилар меҳнат ҳақини ҳар беш ва ўн кунда тўлаб бориш ҳақидаги талаблар бажарилишида айрим хўжаликларда масъулиятсизликка йўл қўйилаётгани ташвишлидир. Жумладан, Бухоро вилояти Когон туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида пахта терими иштирокчиларига иш ҳақи сифатида ажратилган маблағдан 60,4 минг сўми бошқа мақсадларда тарқатилган. Хўжалик бошқаруви раиси Н. Ҳакимов ва бош ҳисобчиси А. Ражабовлар қонун бузилишларга йўл қўймаслик хусусида огоҳлантирилдилар. Ҳуқуқбузарлик ҳолатига барҳам берилиб, теримчиларга меҳнат ҳақи тарқатилди.

Самарқанд вилояти Жомбой тумани Улуғбек номли жамоа хўжалиги раҳбарлари ҳам белгиланган тартиб-қоидани бузаётирлар. Улар терим қатнашчиларига тўлаш учун ажратилган маблағни нафақа тўловлари ва хўжаликка зарур бўлган маҳсулот сотиб олиш учун сарфлаганлар. Хўжалик бошқаруви раиси А. Мамасолиев, бош ҳисобчи А. Хушвақтовларга амрнома берилиб, қонунбузарликка йўл қўймаслик хусусида расман огоҳлантирилдилар.

Шунингдек, айрим жойларда хўжалик раҳбарлари Республика Вазирлар Маҳкамасининг қарори талабларига зид равишда ўзбошимчалик билан пахта терими қатнашчиларига бериладиган иш ҳақи миқдорларини нотўғри белгиланишига йўл қўймоқдалар. Шофиркон тумани Й. Охунбобоев номли жамоа хўжалиги бошқаруви жорий йилнинг 2 сентябрида пахта йиғим-терими қатнашчиларига қўлда терилган бир килограмм учун 1 сўмдан ҳақ тўлаш ҳақида қарор чиқарган. Боз устига ушбу хўжалик бошқаруви Ўзбекистон Республикасининг маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонуни талабига зид қарор қабул қилган. Мазкур қонунсиз қарор бекор қилинди. Кўриниб турибдики, айрим раҳбарлар қонунчилик бўйича етарли билим ва тушунчага эга эмаслар.

Деҳқончилик ҳалолликни хушлайди

Техника доим пахтакорга қанот бўлиб келган. Кимки техника воситаларининг қадрига етса, ўз вақтида қаровини жойига қўйса, таъмирласа ҳеч қачон панд емаган. Кейинги пайтда турли баҳоналарни рўкач қилишиб, бундай масъулиятли вазифани уддаламаётганлар учраб турибди. Айниқса терим машиналарини мавсумга тайёрлаш аҳволи кўплаб хўжаликларда қониқарли эмаслиги пахтакорнинг ташвишига ташвиш қўшди.

Сурхондарё вилояти Қизириқ туманидаги «Гиламбоб» деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасида мавжуд 131 та прицепдан 71 таси, 56 та терим машиналаридан 41 таси мавсумга вақтида тайёрланмаган. «Истара» хўжалигида эса 25 та прицеп, 25 та пахта териш машиналари ва бошқа 14 воситалар мавсум бошлангунча нособ аҳволда қолиб кетган. Бу хил қонунбузилишларга Ангор, Ш. Рашидов, Мирзаобод, Ғиждувон, Жондор, Чортоқ, Тўрақўрғон туманлари хўжаликларида ҳам йўл қўйилди. Тўғри қишлоқ хўжалиги техникалари эскирган. Аммо янгини эски сақлар деган нақл бор. Ямасанг янги бўлар, эскисини тенги бўлар.

Масъулиятни унутган жазосини топади. Урта Чирчиқ туманидаги «Янги тўлқин» жамоа хўжалиги бош муҳандиси Н. Турсуновга нисбатан пахта териш мавсумига тайёргарлик кўришда ўта масъулиятсизликка, хўжасизликка йўл қўйгани, машина трактор паркини ўз вақтида тайёрламагани учун Ўзбекистон Республикаси жиноят Кодексининг 207-моддаси 1-қисмига асосан жиноят иши қўзғатилди.

Йиғим-терим мавсумига жалб этилган ҳашарчи ва талабаларга шарт-шароит яратиш, уларга меҳнат ҳақини ўз вақтида белгиланган миқдорда берилиши иш суръатига-суръат қўшиши табиий. Аммо айрим жойларда ҳашарчилар меҳнати етарлича баҳоланмаяпти. Нишон туманидаги «Туркистон» жамоа хўжалигида Қарши Давлат дорилфунуни талабаларига 18 кунда фақат бир марта иш ҳақи тарқатилган.

Самарқанд вилояти Гўзалкент туманидаги Ш. Юсупов, Ш. Рашидов номли жамоа хўжаликларидаги қишлоқ хўжалик ва давлат архитектура қурилиш олийгоҳи талабаларига, Қашқадарё вилояти Ғузор туманидаги «Янгикент», А. Турсунов номли, «Наврўз», Улуғбек номли, Навоий номли, «Бўстон» хўжаликларидаги ҳашарчиларга, Жиззах вилояти Зомин туманидаги «Ғолиб», «Оқар», «Ғалаба» ширкатлар бирлашмаларидаги ҳашарчилар ва теримчиларга етарли тиббий, маданий хизмат ташкил этилмаган. Яшаш учун яхши шароит яратилмаган. Албатта, бундай камчиликлар ўз вақтида аниқланиб, бартараф этилмоқда. Аммо қачонгача ўзини билмайдиган, масъулиятни сезмайдиган айрим раҳбарларга танбеҳ берилаверади. Ахир, булар уларнинг бажариши лозим бўлган вазифалар-ку! Кўриниб турибдики, бошқалар аралашувидан сўнг барча камчилик ва қонунбузарликлар бартараф этилмоқда. Демак, бу юмушларни ўз вақтида бажаришга имкон бор! Яхши отга қамчи керакмас деб бежиз айтилмаган.

Кейинги пайтларда иқлими, таъминоти, ер шароити бир хил, қўшни хўжаликларда икки хил кўрсаткич, икки хил муҳит ҳукм сураётганига нима дейсиз? Масалан, Мирзачўл туманидаги «Ўзбекистон» ширкатлар бирлашмаси билан С. Сегизбоев номли ширкатлар бирлашмаси ёнма-ён жойлашган. Иқлими, ер шароити бир. Аммо кўрсаткичлар орасида эса от билан туяча фарқ бор. «Ўзбекистон» хўжалигида агротехника талаблари бузилганлиги, шўр ювиш, парвариш қилишни нотўғри ташкил этилгани оқибатида қолоқлик ҳукм сурмоқда. Йиғим-терим ҳам яхши ташкил этилмаган. Мавжуд 40 та пахта териш машинасининг бирортасидан фойдаланилмаётганини баҳолаб кўринг-а. Механизатор ва терим иштирокчиларига шарт-шароит яратилмаган. Октябрнинг биринчи беш кунлигигача бор-йўғи 871 тонна пахта терилган, бу йиллик режанинг 17,9 фоизини ташкил этади, холос. Ҳар гектар майдондан олинган ҳосилдорлик 4,8 центнерни ташкил этганини кўриб, ерга жонинг ачишади. Ахир бундан ортиқ масъулиятсизлик, ношудлик бўладими?

Энди қўшни С. Сегизбоев номли ширкатлар уюшмасидаги ишларга бир назар ташланса, ҳосилдорлик кўнгилдагидек. Йиғим-терим ташкилотчиларнинг тадбиркорлиги сезилиб турибди. Бу ерда ҳамманинг фикри-зикри кузнинг ёғин-сочинли кунларига қолмай етиштирилган оқ олтинни тезроқ йиғиштириб олишда. Бундай икки хил ҳолатни Сирдарё вилояти, Мирзаобод тумани ва Боёвут туманлари мисолида ҳам кузатиш мумкин. Мирзаобод туманида кейинги йилларда туман ва хўжалик раҳбарларининг уқувсизлиги туфайли режалар уддаланилмаётир. Шўр ювиш тўлиқ амалга оширилмагани, суғориш ва сув қочириш тармоқлари тозаланмагани, хуллас агротехник талаблар тўлиқ бажарилмагани оқибатида ҳосилдорлик пасайиб кетмоқда. Октябрнинг биринчи беш кунлигигача йиллик режанинг 19,47 фоизи миқдорида пахта топширилган, холос. Биргина Беруний номли хўжаликда 922 гектар чигит экилган майдоннинг 360 гектаридан кўчат чиқмай, ҳосил йўқотилган. Шўр ювиш 37,5 фоиз миқдорида амалга оширилгач, юқори ҳосилдан умид қилмаса ҳам бўлади. Шу боисдан хўжалик пахта етиштириш бўйича қолоқликда қолмоқда.

Боёвут туманида эса аҳвол мутлоқ ўзгача. Шўр ювиш юксак агротехника қоидаларига амал қилиниб, тўлиқ ўтказилган. Пахта етиштиришнинг илғор усуллари қўлланилгани натижасида ҳосил чўғи баланд. Пахта йиғим-терими дуруст ташкил қилинган.

Юқоридаги икки хил манзарани бошқа вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикасининг туманларида ҳам кузатиш мумкин. Жойларда ўз вазифаларига совуққон бўлган, замон талабларидан ортда қолган масъул раҳбарлар фаолиятига муносиб баҳо бериш пайти келди. Бу йўлда муросасозлик ярамайди.

Юртимизда ғалла мустақиллигига эришиш учун оқил тадбирлар кўриляпти. Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 27 августдаги «1997 йил ҳосили учун кузги бошоқли дон экинлари экишнинг ташкилий-иқтисодий чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори талабларининг тўлиқ бажарилиши ҳам муҳимдир. Республика прокуратураси органлари томонидан бу борада назорат кучайтирилмоқда. Энг аввало шуни таъкидлаш лозимки, бир қатор вилоят, туман ва хўжаликларда ҳокимлик, маҳаллий бошқарув ва раҳбар мансабдор шахсларнинг айби билан кузги бошоқли дон экиш мавсумига тайёргарлик кўришда ўзибўларчиликка йўл қўйилди. Натижада ҳайдов техника воситалари таъмирланишида сусткашлик ҳукм сурмоқда. Биргина Сирдарё вилоятида мавжуд 1424 та ҳайдов тракторидан 710 таси мавсумга талаб даражасида таъмирланмаган. Уруғлик тайёрлаш , уни тозалаш ва кимёвий дорилаш бўйича ҳам камчиликлар мавжуд.

Самарқанд вилояти Гўзалкент тумани «Дўстлик» жамоа хўжалиги бошқарув раиси К. Нормуродов, бош ҳосилот Ш. Жўраевларнинг масъулиятсизлиги сабабли уруғлик дон тайёрланмаган. Оқибатда октябрь ойи бошлангунгача бир гектар ҳам кузги ғалла экилмаган. Бундай қонун бузилишига йўл қўйилганлик хўжаликка 3 миллион 916 минг сўмлик моддий зарар етказилишига олиб келган.

Ҳукумат қарорида ҳар гектар суғориладиган майдонга 250 килограммдан уруғлик сарфланиши белгилаб қўйилган. Айрим жойларда бу тартиб бузилмоқда. Экканда уялмаган, хирмонда уялади. Уруғдан уриб қолган, қачон барака топган?! Буни Навоий вилояти Қизилтепа туманидаги «Маликобод» жамоа хўжалигидагилар англаб етмаган кўринади. Хўжаликнинг А. Мирзаев бошлиқ бригадасида 16 гектар экин майдонининг ҳар гектарига 156 килограммдан уруғ экилишига йўл қўйилган. Ушбу қонунбузарлик бартараф этилиб, дон уруғи экиш талаб даражасида бажарилди. Хатирчи туманидаги А. Халилов номли жамоа хўжалигида эса 450 гектар майдоннинг ҳар гектарига 190 килограммдан уруғлик сарфлаб тартибни бузгани учун хўжалик бошқаруви раиси К. Исмоилов, ҳосилот Р. Ҳаитовлар расман огоҳлантирилдилар.

Энг инсофсизлик шуки, айрим жойларда кузги бошоқли дон экини экиш тўғрисидаги ҳисоботларда кўзбўямачиликка йўл қўйилаётир. Нурота туманидаги Ф. Хўжаев номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси С. Бозоров 30 сентябрда амалда экилган 50 гектар ўрнига ҳисоботида 70 гектар қилиб қўшиб ёзган. Шунингдек, Иштихон туманидаги А. Бердиқулов номли жамоа хўжалигида 10 гектар, М. Улуғбек номли жамоа хўжалигида 28 гектар, А. Навоий номли жамоа хўжалигида эса 24,5 гектарлик экилмаган кузги бошоқли дон майдонлари ҳисоботларга экилди деб қўшиб ёзилган.

Баъзи хўжаликларда эса жамғарилган уруғлик ҳажмлари тўғрисидаги ҳисоботларда ҳам кўзбўямачилик ҳоллари содир этилган, ҳисобот интизоми қўпол бузилган. Масалан, Бухоро туманидаги «Урта Осиё» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Б. Мирзаевнинг айби билан бошоқли дон уруғлиги миқдорига 69 тонна қўшиб ёзилган. Текшириш натижасига кўра қўшиб ёзилган уруғлик ҳажми давлат ҳисоботидан чиқарилди ва айбдорлар маъмурий жавобгарликка тортилди.

Кимки ўз вазифасига сидқидил муносабатда бўлмаса, виждонига хиёнат қилса жазо олиши тайин. Шундай экан қишлоқ хўжалигида азалдан мавжуд бўлган покизалик, диёнат, ҳалоллик каби хислатларга содиқ қолишга одатланмоқ лозим. Ҳар қандай вазиятда ҳам қонунга амал қилиш муқаддас бурч эканини унутмаслик даркор. Шундагина ишларимиз ривож топиб, хирмонларимиз баракали, кўнгилларимиз чароғон бўлаверади.

Ғуломжон ШУКУРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси Умумий назорат бошқармаси катта прокурори, адлия кичик маслаҳатчиси.

Эзгу мақсадга эришиш учун ҳар бир оилада тинчлик-хотиржамлик, меҳр-оқибат, ор-номус мангу барқарор бўлиши керак. Чунки жамият ана шу оилалар тимсолида яшаб камолга етади. Тошкент районидаги «Қашқарлик» маҳалласида яшовчи Араббой Турсуновлар оиласи миллат фахрига айланган, пиру бадавлат хонадонлардан.

Суратда: оила соҳиби Араббой Турсунов ва тадбиркор бека Раҳима аялар невара-чеваралари даврасида.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

БЕШИК БОЛАСИ — БЕК БОЛА

Бешик тўйи, энг аввало, бувижон, буважонларнинг набиралик бўлганлигининг шукронаси учун ёзадиган дастурхонидир. Ахир, бу бахтга ҳам еттан етади. Шундай экан, бу удумимизда ҳам гўзаллик, неклик бор. Қадимда момоларимиз тўнғич невараларга атаб бешик асбобларини ўзлари тиккан, чиройли кашталар солган. Ҳатто, ёруғ тилаклар битилган ғазаллар ҳам нақшлаганлар кичкинтойларнинг қўлбоғлари, гаврапўшларга.

Бугун бешиктўйларимиз ҳам замонага қараб ўзгарган. Унинг чиройлиси ҳам бор, дилни хира қиладигани ҳам.

Маълумки, бешик тўйда чақалоққа сарпо қилинади, аммо баъзи вилоятларда шу сарпо тўй куни эл кўзига битта-битта намойиш қилинади. Мана шу намойиш сарпонинг ҳуснини бузади, уни орзу-ҳавас эмас, мажбуриятга айлантиради. Ота-она, «фалон буюм кам бўлса, эл ичида обрўйим тўкилади» деб ўлар-қоларига қарамай мол йиғади. Тувагидан хуштагигача қилади, қийналади, ўғил-қизларига пул, буюм солиқ солади. Хуллас, боя айтганимдай, орзу-ҳавас мажбуриятга айланади. Мажбуриятда эса доим зўриқиш бор — бу ҳеч қачон чиройли бир қониқиш бермайди одамга.

Шунинг ўрнига ҳар ким қурби етганича қилса, намойишга барҳам берилса...

Яна бир истак: бешик тўйнинг барча оғирлиги келинчакнинг ота-онаси гарданига тушади. Тўғри, «Ҳамма ўзининг қизига қилади, ўғил бор онада қиз ҳам бор, ҳеч ким четда қолмайди», дейиш ҳам мумкин. Лекин чуқурроқ ўйланса, бу ҳам унча чиройли эмас. Чунки невара ҳам икки тарафнинг қувончи-ку. Бу қувончнинг барча оғирлигини икки тараф баравар тортса, яхши эмасми?

Онахонларга савол

Бир қараганда, бу урфлар аллақачон шаклланиб улгурган, ҳеч ўзгартириб бўлмайдигандек туюлади. Аслида ундай эмас: ўзгартирса бўлади. Яқинда менинг Назирахон исмли дугонам неварасига бешик тўйи қилди, ўзи зиёли — олийгоҳда дарс беради. Сарпосини намойиш қилмади. Ҳеч қандай фалокат содир бўлгани йўқ, қудалар ҳам ҳеч қандай гап-сўз қилишмади. Унинг ўрнига чиройли ўтириш, яхши тилаклар бўлди.

Бешик тўйларида сарпо намойиши қисми қисқарса, анча-мунча ортиқча нарсалар ҳам қисқаради. Ахир, бешик тўйда гўдакка ҳаддан зиёд кўп нарса қилинади, агар ота-оналарида имконият бўлса, ўша кийим-кечагу, тақир-туқурларга сарфлаган пулни боланинг соғлом ўсиши, яхши овқатланиши, ақлий ривожи учун харж қилишлари зарур. Болани кичкинтойлигидан спорт турлари билан шуғуллантириш, махсус мактабларда ўқитиш учун бешикка сарфлажак пулининг бир қисмини банкларга қўйса, пул кўпайиб турса, болага асқотади...

Ҳамма нарсага кўр-кўрона эмас, онгли тарзда, очиқ кўз билан ёндошиш керак деб ўйлайман. Сизлар нима дейсизлар, онахонлар?!

Кутлибека РАҲИМБОЕВА.

Турфа олам

Энг...энг...

Жанубий Америкадаги Боливия элининг Квунто деган ҳудудида К. Макаранджо исмли аёл 208 йил ҳаёт кечирган.

Энг пакана одам ҳақида француз Бюффен XVIII асрда ёзган Уттиз етти ёшли бу аёлнинг бўйи 43 сантиметр бўлган.

Ҳозирча оламдаги энг бўйи баланд одам африкалик Камуянга ҳисобланади. Унинг бўйи 2 метр 75 сантиметр. Онаси билан бирга Трансвальде (Жанубий Африка республикаси)да яшайди. У велосипед ёки бўлмаса мотоциклни мина олмайди. Шунингдек, тайёра ёки автомобилга ҳам ўтира олмайди. У фақат яёв юради.

25 километрли галерия

Жаҳондаги энг катта расмлар галереяси — барчага маълум машҳур эрмитажда экан. Бу ерда 3 миллионга яқин расм ва археологик топилмалардан иборат 3222 экспозиция бор. Уларни айланиб чиқиш учун қарийб 25 километр юриш керак.

МИСР ДОРИСИ

Мисрда ишланган янги дори Америкада рўйхатдан ўтиб тиббиётда оммавий равишда фойдаланила бошланди.

Мисрнинг собиқ соғлиқни сақлаш вазири, ҳозирги вақтда «Айн-Шамс» университетини даволаш факультетининг, тери касалликлари бўйича муаллими, фан доктори Али Абдул Фаттох ишлаган янги дорининг номи — «Дебекти».

Кактус ўсимлигининг мойи билан олма суви асосида тайёрланган бу дори темиратки ва псориаз касалларни даволашда фойдаланади.

Доктор Али Абдул Фаттоҳнинг айтишича, бу дори Сафига шаҳридаги тери касаллари касалхонасида бир ой ичида беморларнинг 26 сига тажриба қилиб кўрилганда, унинг 95 фоизи соғайиб кетган.

«ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ»ГА ОБУНА БЎЛИНГ

Мустақил мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий, оммавий газетаси— «Қишлоқ ҳаёти» йигирма уч йилдан бери азамат пахтакорлар, ғаллакорлар, чорвадорлар, миришкор боғбонлар, агросаноат мажмуи барча соҳалари ходимларининг яқин ҳамроҳи, маслаҳатчиси, кўмакдоши ва таянчи бўлиб келмоқда. Илғорлар тажрибасини, фан-техника ютуқларини, жаҳон деҳқончилигида эришилаётган натижаларни тарғиб этиш, қишлоқдаги оддий заҳматкаш кишиларнинг яратувчилик меҳнатини, дунёқарашини, орзу-умидларини тўлақонли акс эттириш, тарихий қадриятлар, маънавият масалаларини ёритиш ижодий жамоамизнинг асосий йўналишлари ҳисобланади. Таҳририят 1997 йилда ҳам узоқ йиллар давомида шаклланган анъаналарни давом эттиришга, уларни янги-янги мавзулар билан бойитишга, истиқлол юртдошларимизга бераётган эркинликларни ва имкониятларни янада ёрқин кўрсатишга азму қарор қилган.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги тизимидаги Матбуот тарқатиш бўлинмаларида барча газета ва журналлар қаторида «Қишлоқ ҳаёти»га ҳам обуна расмийлаштирилмоқда. Газеталарга ўз вақтида обуна бўлсангиз, у мунтазам равишда хонадонингизга етказиб берилади. Обуна бўлиш чакана савдода харид қилишга нисбатан иқтисодий жиҳатдан фойдалилиги, қулайлиги билан алоҳида аҳамиятга эга.

Бу йил обуна баҳосини белгилашда табақалаштирилган усулдан фойдаланилди. Яъни Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларнинг ҳар бирида газета-журналларни ташиш, тарқатишда турлича миқдорда сарф-харажатлар кетиши ҳисобга олинди. Таҳририят, қоғоз, бўёқ ва бошқа босмахона харажатларига вилоят ҳамда туманлар ҳудудида ташиш, тарқатиш билан боғлиқ сарфиётлар қўшилган ҳолда якуний баҳо аниқланади.

Якка тартибда обуна бўлувчилар учун индекс — 64602. Хўжалик, корхона, ташкилотлар учун индекс — 64646.

БЎЁҚ ВА ЛАК КЕРАКМИ? МАРҲАМАТ!

Тошкентдаги ташкилот турли хил бўёқлар ва лакларни банк орқали пул ўтказиш йўли билан ва векселларга сотади.

Ушбу ташкилот ўсимлик ёғи, кунгабоқар, махсар (сафлор) уруғини сотиб олади.

Мазкур ташкилот ишбилармон шерикларни ҳамкорликда ишлашга таклиф этади.

Мурожаат учун телефон: 44-26-52.

Ушбу ташкилот Тошкент вилояти, Қибрай тумани Қодирия ҳудудида икки хонали уйни сотади.

Телефонлар: 44-26-52 (кундузи), 74-73-02 (кечқурун).

«ЁЗУВЧИ» МУБОРАК БЎЛСИН!

Бугун республикамизда чоп этилаётган газета ва журналлар худди маржондаги турфа дуру жавоҳирларга ўхшайди. Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси адабиёт тарғибот марказининг газетаси — «ЁЗУВЧИ»нинг нишона сони ўша маржонга яна бир зеб бўлиб қўшилди. «Юксак маънавиятсиз келажак йўқ» шиорини ўзига сарбаланд байроқ қилиб кўтарган. «Бу газета ҳаммамизга муборак бўлсин!» Газета мухбирининг атоғли шоир, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси Абдулла Орипов билан «Ёзувчи»нинг биринчи саҳифасидаги суҳбати «Истиқлол саодати» деб номланган.

Мустақиллик йилларининг беназир шарофати эзгулик сари тағин бир ойдин йўл очди. Бу йўл — маънавиятимиз сари бизни оғишмай ва худди Йўлчи юлдуздай чорлаб туради. Зеро, не-не асрлар давомида топталган, тарих зарварақларидан беиз йўқолган ва унутилаёзган шарқона қадриятларимизни, удумларимизни, маданиятимизни, энг асосийси, бой ва беназир маънавиятимизни тиклашда бу нашр камарбаста бўлиб хизмат қилажак.

Газетанинг биринчи саҳифасида «Халқимиз даҳосининг тимсоли» сарлавҳали мақола ўрин олган. Унда «Тошкентдаги муҳташам Туркистон» саройида «Амир Темур ва унинг жаҳон тарихида тутган ўрни» мавзуидаги халқаро илмий анжуман хусусида сўз боради. Ўзбекистон — келажаги буюк давлат бўлиб бутун дунё саҳнасида энг ривожланган давлатлар билан ҳамдемай устивор бўй кўрсатади.

Газетада забардаст ва ўқимишли мақолалар алоҳида ўрин олган. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Саид Аҳмаднинг «Дилбар шоир эди у» сарлавҳали ёдномаси шоир ва олим Мақсуд Шайхзода тимсолини эҳтиром туйғусида халқимиз ёдига туширади. Иқтидорли ижодкор Вафо Файзулла эса «Чақмоқ ёруғида ёзаман» деган мақоласида элимизнинг беназир шоири Асқад Мухтор ҳаётидан ва ижодидан айрим «чақмоқли лавҳа»ларни қаламга олади. Шоиримиз Асқад Мухторнинг ижодидан намуналар ҳам ўқувчига бир туҳфа — гулдаста сифатида тақдим этилган. «Мутолаа» рукни остида берилган «Китоб сеҳри» мақоласи ҳам мушоҳадаларга бой.

Шоир Азим Суюннинг «Ўзбек давлати», «Миллат байроғи», Зулфия Мўминованинг «Мустақиллик, хайрият келдинг» шеърларини кўздан кечирасизми, Ўзбекистон халқ шоири Эркин Воҳидовнинг «Қутлов» рукни остида берилган «Кўпдан орзумиз эди» мақоласи билан танишиб чиқасизми — хуллас, газетанинг бошқа саҳифаларидаги турфа мақолаларда ҳам қутлуғ ниятлар, оҳорли фикрлар ва мушоҳадалар, жаҳон ичра жаҳон тузган буюк Соҳибқирон — Амир Темур ҳақида ҳам янги-янги маълумотлар олиш мумкин.

Алалхусус, «Ёзувчи»нинг нигоҳи теран, мушоҳадаси ўткир бўлишига, халқ қалбининг оқил садосига айланишига умидвормиз.

Уйчи тумани марказий кутубхонасининг болалар бўлими зиёкори Жамилахон Пўлатова кичкинтойлар қалбида Ватан туйғуси, миллат ғурурини жойлашдек эзгу ишда жонбозлик кўрсатаётган кутубхоначилардан. У яқинда вилоятда бўлиб ўтган китобхонларнинг «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик-танловида қатнашиб биринчи ўринни эгаллади.

Суратда: зиёкор Жамилахон Пўлатова.

Аҳмадали ЮСУПОВ олган сурат.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

ҲОМИЙ: «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат—ширкат қўмитаси

«Қишлоқ ҳаёти» — «Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг вориси

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Деҳқончилик бўлими — 36-56-35, 36-54-51. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 36-56-34. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 36-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 36-54-52.

Рўйҳатдан ўтиш тартиб рақами 6. Буюртма Г— 0629, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 19.30

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.